

မာတိကာ

(၁) တိရစ္ဆာန်နိတိ

၁။ သီလဝဆင်မင်း	...	...	...	၁၉
၂။ ဆင်ဖြူရတနာ	...	...	...	၂၂
၃။ ခြင်္သေ့ညီနောင်	...	...	...	၂၄
၄။ ခြင်္သေ့ငှက်ကယ်	...	...	...	၂၆
၅။ နန္ဒိဝိသာလန္ဒားလား	...	...	...	၃၀
၆။ ဆင်နှင့်ပုစွန်တိုက်ပွဲ	...	...	...	၃၃
၇။ ခါမျောက်ဆင်	...	...	...	၃၄
၈။ ခြင်္သေ့နှင့် မြေခွေး	...	...	...	၃၆
၉။ သားမင်းနှင့် ဖားမင်း	...	...	...	၃၉
၁၀။ ကျားတရားဖြတ်ထုံး	...	...	...	၄၀
၁၁။ ကျွဲသားအဖ	...	...	...	၄၂
၁၂။ နိဂြောတသမင်	...	...	...	၄၃
၁၃။ ဝါတ မိဂ သမင်	...	...	...	၄၆
၁၄။ ဆိတ်မ ဆိတ်ဖို	...	...	...	၄၈
၁၅။ ဝါနရိန္ဒ မျောက်မင်း	...	...	...	၅၀
၁၆။ နန္ဒိယမျောက်မင်း	...	...	...	၅၃

၁၇။ မျောက်သက်တော်စောင့်	...	...	...	၅၅
၁၈။ မျောက်ပဲစေ့ရှာ	...	...	...	၅၇
၁၉။ မျောက်ရေလောင်းခိုင်း	...	...	...	၅၈
၂၀။ ဝံသူတော်	...	...	...	၆၀
၂၁။ ခွေး၏မာန	...	...	...	၆၂
၂၂။ ခွေးကျင့်ခွေးကြံ	...	...	...	၆၅
၂၃။ မြေခွေးလောက	...	...	...	၆၆
၂၄။ မြေခွေးခြင်္သေ့	...	...	...	၆၇
၂၅။ မြေခွေးငါးစေ	...	...	...	၆၉
၂၆။ ဝက်နှင့်ပတ္တမြား	...	...	...	၇၀
၂၇။ ဘင်လူးဝက်	...	...	...	၇၂
၂၈။ ယုန်စကားကြောင့်	...	...	...	၇၄
၂၉။ ယုန်လိမ္မာငယ်	...	...	...	၇၅
၃၀။ ဟင်္သာရွှေတောင်	...	...	...	၇၇
၃၁။ ဟင်္သာကပြား	...	...	...	၇၉
၃၂။ ကျီးနှင့် ခင်ပုပ်	...	...	...	၈၁
၃၃။ နံစုပ်နှင့် ဆင်	...	...	...	၈၃
၃၄။ ဇီဝါငှက်	...	...	...	၈၅
၃၅။ ကျေးညီနောင်	...	...	...	၈၇
၃၆။ ရွှေဥဒေါင်း	...	...	...	၈၉
၃၇။ ဥဩသံချို	...	...	...	၉၃
၃၈။ တောကြက်တွန်သံ	...	...	...	၉၆
၃၉။ ရှေးကင်းပေါင်း	...	...	...	၉၇
၄၀။ ဗီလုံနှင့်သိန်း	...	...	...	၉၉

မာတိကာ

၄၁။	ငှက်ဆရာကတော်	...	...	၁၀၀
၄၂။	ကိန္နရာငှက်	...	...	၁၀၂
၄၃။	လင်းတမင်း	...	...	၁၀၃
၄၄။	ငါးမင်းသစ္စာ	...	...	၁၀၅
၄၅။	ငါးသုံးကောင်	...	...	၁၀၆
၄၆။	ငါးကြင်းတင်ကျီး	...	...	၁၀၈
၄၇။	ပုစွန်ကြံထက်	...	...	၁၁၀
၄၈။	ပုစွန်လုံးကြီး	...	...	၁၁၂
၄၉။	စကားများသောလိပ်	...	...	၁၁၄
၅၀။	လိပ်တရား	...	...	၁၁၅
၅၁။	နဂါး၏ပတ္တမြား	...	...	၁၁၇
၅၂။	အမွေခံမြေ	...	...	၁၁၈
၅၃။	အတုအယောင်	...	...	၁၁၉

(၂) မနုဿနိတိ

၁။	မဃဒေဝ	...	...	၁၂၂
၂။	မဟာဇနက	...	...	၁၂၄
၃။	ပဉ္စာသုစ	...	...	၁၂၉
၄။	ဖွဲ့နုစားမင်း	...	...	၁၃၁
၅။	သံဝရ	...	...	၁၃၂
၆။	သုဝဏ္ဏသျှံ	...	...	၁၃၆
၇။	ရွဲကုန်သည်	...	...	၁၄၁
၈။	လှည်းကုန်သည်	...	...	၁၄၃

၆

မဟာသုတကာရီ မဃဒေဝ လမ်းညွှန်နိတိ

၉။	စုဠသေဋ္ဌိ	...	...	၁၄၆
၁၀။	ကြက်သရေ	...	...	၁၄၉
၁၁။	ကြက်ခေါင်းစားမင်း	...	...	၁၅၀
၁၂။	သစ္စာရှင်သုံးဦး	...	...	၁၅၂
၁၃။	သမန်းချုံနတ်	...	...	၁၅၄
၁၄။	ကျီးသိုက်ထဲက ပတ္တမြား	...	...	၁၅၆
၁၅။	သီချင်းတောင်သူ	...	...	၁၅၇
၁၆။	မန္တန်တောင်းသူ	...	...	၁၅၈
၁၇။	ရသေ့ကောက်ကျစ်	...	...	၁၆၁
၁၈။	ကုမ္ဘဝတီပြည်	...	...	၁၆၂
၁၉။	မိတ္တဝိန္ဒက	...	...	၁၆၅
၂၀။	အိုးရွဲ့ စလောင်းရွဲ့	...	...	၁၆၆
၂၁။	လူမိုက်ဆယ်ပါး	...	...	၁၆၉
၂၂။	ရာပြတ်ဗာလ	...	...	၁၇၁
၂၃။	ဂုံးသမား	...	...	၁၇၃
၂၄။	ဓမ္မသတ်	...	...	၁၇၄
၂၅။	ငှက်နှင့် သားတရား	...	...	၁၇၈
၂၆။	အဘန္တရသရက်	...	...	၁၈၁
၂၇။	နတ်သုဓာ	...	...	၁၈၃
၂၈။	သူခိုးဓားရိုးကမ်း	...	...	၁၈၆
၂၉။	မာဃလုလင်	...	...	၁၈၈
၃၀။	တိဏ္ဍုကဇာတ်	...	...	၁၉၀
၃၁။	ပုပ္ဖဝတီပြည်	...	...	၁၉၃
၃၂။	ကုရုတိုင်း	...	...	၁၉၅

မာတိကာ

၃၃။ သုရာယစ်က	...	...	...	၁၉၆
၃၄။ ကတ္တရုနတ်ပန်း	...	...	...	၁၉၈
၃၅။ နေသာဒပုဏ္ဏား	...	...	...	၂၀၀
၃၆။ ပျားစားလက်ဆေး	...	...	...	၂၀၂
၃၇။ နှုတ်ပျောင်းစိတ်ကောက်	...	...	...	၂၀၆
၃၈။ အကျိုးဆောင်ကြ	...	...	...	၂၀၈
၃၉။ ကိုယ်တမှုကြောင့်	...	...	...	၂၁၄
၄၀။ ဇာတ်တူသား	...	...	...	၂၁၇
၄၁။ အတူသင်နိုး	...	...	...	၂၂၂
၄၂။ ကိုယ့်အတတ်ကိုယ့်သတ်	...	...	...	၂၂၄

၇ ၈

မဟာသုတကာရီ မဃဒေဝ လမ်းညွှန်နိတိ

၄။ ဘာဝ - ရသ	...	...	...	၃၂၅
၅။ ဘာဝငါးဖြာ	...	...	...	၃၂၆
၆။ ဗျာဘိစာရီဘာဝ	...	...	...	၃၂၇
၇။ သာတို့ကာဘဝ	...	...	...	၃၂၈
၈။ ပဒဒေါသ	...	...	...	၃၂၈
၉။ ဝါကျဒေါသ	...	...	...	၃၂၉
၁၀။ ဝါကျတ္ထဒေါသ	...	...	...	၃၃၁
၁၁။ ပဟေလီ	...	...	...	၃၃၂
၁၂။ ကဝိကဏ္ဍပါသ	...	...	...	၃၃၃

(၃) ဆောင်းပါးနိတိ

၁။ လူ့အနှစ်သာရ (၁)	...	...	...	၂၃၀
၂။ လူ့အနှစ်သာရ (၂)	...	...	...	၂၄၀
၃။ လူ့အနှစ်သာရ (၃)	...	...	...	၂၅၂
၄။ လူ့အနှစ်သာရ (၄)	...	...	...	၂၆၃
၅။ လူ့အနှစ်သာရ (၅)	...	...	...	၂၇၅

(၄) ပကိဏ္ဍကနိတိ

၁။ မှတ်သားဖွယ်ရာများ	...	...	...	၂၈၇
၂။ ဂုဏ်ဆယ်ပါး	...	...	...	၃၂၀
၃။ ဝင်္ဂီဝုတ္တိ	...	...	...	၃၂၂

မဟာသုတကာရီ

မရှိပညာ၊ ဤလူ့ရွာ၌
ကျမ်းစာနီတိ၊ တတ်မသိက
မျက်စိစုံကန်း၊ လူဖြစ်ဆန်းမျှ
ပေါက်ပန်းပမာ၊ မှတ်တို့ရာ၏။

မဃဒေဝ (၂၃၀)

“လူသည် အဆင်းလည်းလှ၏၊ အရွယ်လည်းကောင်း၏၊ အမျိုးလည်း ကြီးကျယ်၏၊ သို့သော်လည်း နီတိပညာမတတ်လျှင် အဆင်းသာလှ၍ အနံ့မရှိသော ပေါက်ပန်းကဲ့သို့ မတင့်တယ်” ဟု စာဏကျနီတိ၌ဆို၏။ နီတိဟူသည်မှာ ကြီးပွားချမ်းသာရေး နည်းလမ်းဖြစ်၏။ အမြော်အမြင်ရှိသော ပုရောဟိတ် ပဏ္ဍိတ်တို့သည် လူအများ ကြီးပွားချမ်းသာစေရန် နီတိကျမ်းစာများ သင်ကြားပို့ချကြ၏။ စီရင်ရေးသားကြ၏။ ထင်ရှားကျော်ကြား လူသိများသော နီတိအချို့မှာ စာဏကျနီတိ၊ လောကနီတိ၊ မဟာရဟနီတိ၊ ရာဇနီတိ၊ ဓမ္မနီတိ စသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။ ထိုတွင် စာဏကျနီတိမှာ ရှေးကျပြီး သမိုင်းဝင်သောနီတိဖြစ်၏။

စာဏကျအမည်ရှိသော ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ပညာရှိကြီးက သူ၏ တပည့် စန္ဒကုတ်မင်းသားအား သင်ကြားပို့ချသော နီတိဖြစ်၍ စာဏကျနီတိ

မဟာသုတကာရီ မဃဒေဝ လမ်းညွှန်နီတိ

ဟု ခေါ်ကြခြင်းဖြစ်၏။ ထိုတွင် ဂါထာပေါင်းတစ်ရာရှိ၍ စာဏကျ သုတကာဟုလည်းခေါ်ကြ၏။ သုတကာဟူသည်မှာ တစ်ရာဖြစ်၍ ဂါထာတစ်ရာရှိသောနီတိဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်၏။ နီတိမှာ သေးငယ်သော်လည်း စန္ဒကုတ်သည် တောတောင် ကန္တာရအတွင်းဝယ် ခြေဦးတည်ရာ လှည့်လည်နေရာမှ မောရိယနိုင်ငံကို ထူထောင်နိုင်လောက်အောင် အထောက်အကူပြုခဲ့ဖူး၏။ ထိုတွင် သင်ကြားသော နီတိတရားတို့မှာ အများအားဖြင့် တိရစ္ဆာန်တို့၏ သဘောတရားတို့ ဖြစ်ကြ၏။

ခြင်္သေ့ကျင့်ရာ၊ ဝတ်တစ်ဖြာနှင့်
ဗျိုင်းမှာတစ်ချက်၊ ကြက်မှာလေးချက်
ကျီးမူပဉ္စ၊ သုနခ ခြောက်ပါး
မြည်းကားသုံးသွယ်၊ ကျဉ်းရုံးခြယ်သား
နှစ်ဆယ်စရိယ၊ နီတိပြတိုင်း
စိတ်ကမငြီး၊ နည်းယူမှီးလော့။ (၂၁၁)

မန်လည်ဆရာတော်သည် စာဏကျနီတိတွင်လာသော တိရစ္ဆာန်တို့ထံမှ အတုယူသင့်သော အကျင့်စရိုက်တို့ကို မဟာသုတကာရီ မဃဒေဝ လင်္ကာသစ်၌ စပ်ဆိုထားခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း စာဏကျနီတိတွင် တိရစ္ဆာန်ကျင့်ဝတ် နှစ်ဆယ် မရှိပါ။ ဆယ့်ကိုးပါးသာ ရှိသည်ကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရပါသည်။

ခြင်္သေ့မှ ကျင့်ဝတ်တစ်ခု၊ ဗျိုင်းမှလည်း တစ်ခု၊ ခွေးမှ ခြောက်ခု၊
မြည်းမှ သုံးခု၊ ကျီးမှ လေးခု၊ ကြက်မှလည်း လေးခုကို သင်ယူရာ၏။
ခြင်္သေ့သည် အမှုကိစ္စကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ အညီအမျှ အားထုတ်ပြုလုပ်၏။ ယင်းအကျင့်စရိုက်ကို ခြင်္သေ့ထံမှ သင်ကြားရာ၏။
ဗျိုင်းသည် ဣန္ဒြေကို စောင့်ထိန်းလျက် အခါအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်

လာသော အမှုကိစ္စကို အရအမိ ပြုလုပ်၏။ ယင်းအကျင့်စရိုက်ကို ဗျိုင်းထံမှ သင်ကြားရာ၏။

ခွေးသည် အရှင်၏ အလိုကို သိ၏။ အစာအနည်းငယ်ဖြင့်လည်း ရောင့်ရဲ၏။ အိပ်ပျော်လွယ်၏။ နိုးလွယ်၏။ အရှင်၌ မပြတ် ခစား၏။ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိ၏။ ဤစရိုက်ခြောက်ပါးကို ခွေး၏ထံမှ သင်ကြားရာ၏။

မြည်းသည် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရာတွင် အပန်းဖြေခြင်းမရှိ။ အအေးအပူကို အမှတ်မထား။ အမြဲ ရောင့်ရဲတင်းတိမ်၏။ ဤအကျင့် သုံးမျိုးကို မြည်းထံမှ သင်ကြားရာ၏။

ကျီးသည် မေထုန်မှု လျှို့ဝှက်၏။ အခါတိုင်း အချင်းချင်း တွေ့ဆုံ စည်းဝေး၏။ မမေ့မလျော့ ပျင်းရိခြင်းမရှိ။ ဤအကျင့်ဝတ်လေးပါးကို ကျီးထံမှ သင်ကြားရာ၏။

ကြက်သည် စစ်ထိုးခြင်း၌ ရဲရင့်၏။ စောစော အိပ်ရာမှထ၏။ ဆွေမျိုးတို့နှင့်အတူ စား၏။ မယားကို စောင့်ရှောက်ကာကွယ်၏။ ဤအကျင့်လေးပါးကို ကြက်ထံမှ သင်ကြားရာ၏။

နီတိတို့တွင် ယင်းသို့လျှင် တိရစ္ဆာန်တို့နှင့်သာ ပမာတင်ပြီး သွန်သင် သည်ကား မဟုတ်ပါ။ အခြားလေးနက်သော သဘာဝ သာဓကတို့ဖြင့် လည်း ဩဝါဒပေးပါသည်။ သို့သော်လည်း အများအားဖြင့် လူငယ်တို့အား သင်ကြားပို့ချသည်ဖြစ်၍ သူတို့နှစ်သက်မြတ်နိုး၍ ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားသော တိရစ္ဆာန်တို့၏ သရုပ်ဖြင့် ဆောင်ပုဒ် ပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။ ကမ္ဘာကျော် ဟိတောပဒေသ၊ ပဉ္စတန္တရ စသော နီတိပုံပြင်တို့မှာ အများအားဖြင့် တိရစ္ဆာန် ပုံပြင်များဖြင့် ရှောင်ကြဉ်သည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဆောင်ယူသင့်သည် တို့ကိုလည်းကောင်း သင်ကြားပို့ချသွားကြ၏။

ပညာရှိတို့ နီတိ စီရင်ကြသော အသွင်သဏ္ဍာန်ပုံဟန်ကို အကြမ်းအား ဖြင့် နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ တစ်ခုမှာ ဖော်ပြပါ စာဏကျနီတိစကားကဲ့သို့

ဂါထာဆောင်ပုဒ်ဖြစ်၍ နောက်တစ်ခုမှာ ပုံပြင်သရုပ်ဖြစ်၏။ ဟိတော ပဒေသမှာကား ဂါထာဆောင်ပုဒ်တို့ကို ပုံပြင်ဖြင့် သရုပ်ဖော်ခြင်းဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရား အကျဉ်းချုပ် ဟောကြားသော ဇာတက ဂါထာဆောင်ပုဒ် တို့ကို ရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓဇောသ ဇာတ်လမ်းပုံဆောင်ပြီး ဖွင့်ပြသကဲ့သို့ပင်တည်း။ ဤမဃဒေဝမှာလည်း မန်လည်ဆရာတော် မဟာသုတကာရီ မဃဒေဝ လင်္ကာသစ်၌ ဟောကြားသော နီတိတရားအချို့ကို ပုံဆောင်ဖွင့်ပြခြင်းပင်ဖြစ် ၏။

မန်လည်ဆရာတော်သည် ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသဖွင့်ဆိုသော မဃ ဒေဝဇာတ်ကို မဟာလင်္ကာအဖြစ် ပြန်ဆို၏။ သို့သော်လည်း မဃဒေဝသည် ဆရာတော်၏ မဟာလင်္ကာမှာ ပိုပြီးထင်ရှား၏။ မဃဒေဝဟုဆိုလျှင် ဆရာ တော်၏ မဟာလင်္ကာသို့သာ စိတ်ရောက်သွားတတ်ကြ၏။ အကြောင်း ကား ယင်းလင်္ကာကြီးသည် ပင်မဇာတ်ထက် အဆပေါင်းများစွာ ကြီးကျယ်ပြီး မှတ်သားဖွယ်တို့ စုံလင်သောကြောင့်ဖြစ်၏။ စာမတတ်သူတို့ ပင် ထိုလင်္ကာကြီးမှ စာပိုဒ်အချို့ကို ရွတ်ဆိုပြနိုင်ကြ၏။ အမျိုးလေးပါး လူတန်းစား အသီးသီးနှင့် စပ်လျဉ်းသော သိမှတ်ဖွယ်တို့သည် ထိုတွင် ပေါင်းစုနေ၏။

လောကီလောကုတ်၊ မယုတ်စေရ
ရာဇဓမ္မ၊ သုတ ပညာ
ပွားရာ ပွားကြောင်း၊ ပေါင်း၍သင်္ဂြိုဟ်
ပဟိုရ်စည်ကြီး၊ ဆော်ရိုက်တီးသည်
ခြီးလော့ချက်မှန် ကျယ်ကျဉ်းတည်း။ (၁)

မန်လည်ဆရာတော်သည် ‘မကာရလောပ’ ဟု မော်ကွန်းတင်ခြင်း ခံရသော တောင်တွင်းဆရာတော် ခင်ကြီးဖျော်၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်၏။ မကာရလောပ ဟူသည်မှာ မသိ-မရှိ အစရှိသဖြင့် တားမြစ် ငြင်းပယ်သော

မ-အက္ခရာကြေခြင်းဖြစ်၏။ မ-တလုံးကြေဟု ခေါ်ဆိုကြ၏။ တောင်တွင်း ဆရာတော်သည် အသေးအမွှားကလေးများမှစ၍ အလုံးစုံ အကုန်သိ၏ဟု ဆိုလို၏။ မန်လည်ဆရာတော်ကား ထိုအဆက်အနွယ်ကို ဤမဟာလင်္ကာဖြင့် ထွန်းပြ၏။ ထိုတွင် အစဉ်အလာ မှတ်သားဖွယ်ရာများ အလုံးစုံ အကုန် လိုလိုပင် ပါဝင်၏။ သူ၏ မ,တစ်လုံးကြေခြင်းကို ဤလင်္ကာကြီးဖြင့် ကောင်းစွာ သိနိုင်၏။ ထိုအတွက် လင်္ကာစည်ကြီးကို တီးပြလိုက်ခြင်းဖြစ်၏။

ရှေးဆရာတို့၊ နည်းနာရွှေဉာဏ်
တမျဉ်းမှန်တိုင်း၊ ကျမ်းဂန်နိပါတ်
ဇာတ်ရာဇဝင်၊ မဟာဝင်က
ပုံပြင်ဝတ္ထု၊ စုစုလုံးစုံ
နည်းကိုလှဲသား၊ ရေးပုံတစ်ဆူ
ကျမ်းတမူဖြင့်၊ လွယ်ကူခဏ
လိုတိုင်းရအောင်၊ ကပ္ပရက္ခာ
ပဒေသာကြီး၊ အစုံသီးသည်
ညီး၏ရွှေပင် ရွှေရိုးတည်း။ (၆)

ဆရာတော်၏ မဟာလင်္ကာမှာ လောကီလောကုတ် မယုတ်စေရ ရာဇဓမ္မ သုတပညာ ပွားရာပွားကြောင်း ပေါင်း၍သဂြိုဟ်သော ပဟိုရ်စည်ကြီးလည်း မည်၏။ လွယ်ကူခဏ လိုတိုင်းရသော ကပ္ပရက္ခာ ပဒေသာပင်ကြီးလည်း မည်၏။ ထိုတွင် လောကီဆိုင်ရာ ကြီးပွားချမ်းသာရေး လမ်းညွှန်ဆောင်ပုဒ်အချို့ကို မဟာသုတကာရီ အမည်ဖြင့် ဖြေဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မဟာသုတကာရီ ဟူသည်မှာ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော အကြားအမြင် ဖြစ်စေသော နည်းလမ်းဖြစ်၏။ ဆရာတော်သည် မဟာသုတကာရီ မဃဒေဝလင်္ကာသစ် ပုတ္တောဝါဒခန်း၌ မဃဒေဝမင်းကြီးက သားတော်အား ဆုံးမသြဝါဒပေးသည့် အသွင်ဖြင့် အမျိုးလေးပါးတို့၏ ကြီးပွားချမ်းသာရေး

တရားကို ဟောကြားသွား၏။ ထိုတွင် ပုံဆောင်ပြသော ပုံပြင်တို့၏ သရုပ်တို့ကို သိသာရုံဖော်ထုတ်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတို့သည် လူမျိုးရေးလည်း မဟုတ်၊ ဘာသာရေးလည်း မဟုတ်၊ လူမျိုးမရွေး ဘာသာမရွေး ခုနစ်ရက် သားသမီးတို့၏ ကြီးပွားချမ်းသာရေး နိတိတို့သာဖြစ်၏။ ထိုတွင် ဘုရားလောင်း စသော ဝေါဟာရတို့မှာ ခေါ်ဝေါ်လွယ်စေရန် မှည့်ခေါ်သော ပညတ်ချက်မျှသာ ဖြစ်၏။ ပရမတ္ထအနှစ်သာရမှာ ခုနစ်ရက်သားသမီးတို့၏ ကြီးပွားချမ်းသာရေး ဖြစ်၏။

“ဤလောက၌ နိတိသည် လူ၏ အနှစ်သာရလည်း မည်၏။ အမိအဖလည်း မည်၏။ ဆရာသမားလည်း မည်၏။ အဆွေခင်ပွန်းလည်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် နိတိတတ်လျှင် မြတ်သောပညာရှိ မည်၏” ဟု လောကနိတိ၌ ဆို၏။ နိတိတတ်လျှင် အကျိုးအာနိသင် မြင့်မြတ်လှသော်လည်း တတ်မြောက်ရန်ကား လွယ်ကူလှပါသည်။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း တိရစ္ဆာန်တို့ကို တွေ့မြင်သဖြင့်လည်း တတ်မြောက်နိုင်ပါသည်။ ငါးကို မြောက်ပြီးစားသော ဗျိုင်းကိုမြင်သဖြင့်လည်း လှံတံကစားနည်းကို ရရှိသွားခြင်း၊ ပင့်ကူမျှင်မှ အကြိမ်ကြိမ်ပြန်တက်နေသော ပင့်ကူကိုကြည့်ပြီး တစ်ဖန် ပြန်စစ်တိုက်၍ အောင်မြင်သွားခြင်း၊ သစ်သီးကြွေကျသည်မှ မြေကြီး၏ ဆွဲငင်အားကို တွေ့မြင်ခြင်းတို့မှာ နိတိသင်ကြား တတ်မြောက်ခြင်းတို့၏ ပုံစံပြယုဂ်တို့ပင် ဖြစ်၏။ လူသည် အကယ်၍ နိတိနှင့်ကင်းကွာပါလျှင် မျက်စိစုံကန်း လူဖြစ်ဆန်းမျှ ပေါက်ပန်းပမာ ဖြစ်လိမ့်မည်။ ပေါက်ပန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်သည်မှာ ချောမောလှပပြီး အမျိုးမြတ်သူအတွက် ဖြစ်၏။ လူကလည်း မလှပမ၊ အမျိုးကလည်းယုတ်ပြီး နိတိလည်း မတတ်ပါလျှင် ပေါက်ပန်းနှင့်ပင် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်ပါ။

နိတိတို့သည် အသီးသီးကောင်းမြတ်ကြပါသည်။ ထိုတွင် ဤမဟာသုတကာရီမှာ အကောင်းဆုံးဖြစ်၏။ အကြောင်းကား နိတိတို့၏ အနှစ်သာရ

ဟူသမျှကို ပေါင်းစုထားသောကြောင့်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာသုတကာရီကို ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းသည် နိတိဟူသမျှတို့၏ အနှစ်သာရကို သုံးဆောင်သည် မည်နိုင်ပါသည်။ သို့ဖြင့် နိတိတတ်မြောက်ပြီး အနှစ်သာရရှိသူ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဖတ်ချင် မှတ်ချင်အောင်လည်း စိစဉ်ထားပါ၍ လူတိုင်းပင် ဖတ်စေချင်ပါသည်။ မှတ်စေချင်ပါသည်။ တတ်စေချင်ပါသည်။ မြတ်စေချင်ပါသည်။ အကယ်၍ လူအများ အနှစ်သာရရှိသူများဖြစ်ကြပါလျှင် လူ့ဘောင်လောကကြီး အဘယ်မျှ သာယာကြည်နူးဖွယ် ကောင်းချိမ့်မည်နည်း။

မြန်မာစာသည် တို့စာ၊ မြန်မာစကားသည် တို့စကား စသည်ဖြင့် လေးလေးနက်နက် ကြွေးကြော်ကြသူ အများအပြားပင် မြန်မာစာကို ကောင်းစွာမဖတ်ဘဲ ဘာသာခြား စကားကိုသာ လေးစားမြတ်နိုးစွာ ပြောကြားနေကြပါသည်။ ဘာသာမျိုးခြား စာစကားကို သင်ကြားတတ်မြောက်သင့်သည်မှာ မှန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မိမိဘာသာစကားကို ရှေးဦးစွာ ကောင်းစွာတတ်မြောက်ဖို့ လိုပါသည်။ မိမိဘာသာစကားကို ကောင်းစွာ မကျွမ်းကျင်သူသည် မိမိ၏ တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးကို ဘယ်သို့လျှင် ကောင်းစွာ နားလည်နိုင်ပါမည်နည်း။ ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ့်လူမျိုးအကြောင်းကို ကောင်းစွာ မသိသူ၏ ဘာသာမျိုးခြား စာစကားတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ခြင်းသည်လည်း တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးအတွက် တိုးတက်ကြီးပွားကြောင်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ စင်စစ် အညစ်အကြေးသာ ဖြစ်မည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့ တို့စာကိုချစ်အောင်၊ တို့စကားကို လေးစားအောင် ကြံဆောင်ပေးဖို့ လိုပါသည်။ ကြွေးကြော်နေရုံမျှနှင့် အကျိုးပြီးမြောက်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ ယခုအခါမှာ ထိုကြွေးကြော်သံပင် ပေါ်ရာဇာစကားအဖြစ်သို့ ရောက်သွားပါပြီ။

ထိုကြွေးကြော်သံ၏ သရုပ်ကိုဖော်ထုတ်ရန်အတွက် ဤစာအုပ်သည် တစ်တပ်တစ်အား အနေအထားဖြင့် အထောက်အကူ ပြုနိုင်လိမ့်မည်ဟု

မျှော်လင့်ပါသည်။ အကယ်၍သာ ကောင်းစွာလေ့လာမိပါလျှင် မြန်မာစာပေ၏ ပြည့်စုံကြွယ်ဝခြင်း၏ သဲလွန်စကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ဤစာအုပ် ပြုလုပ်ခြင်း၏ ပဓာနရည်ရွယ်ချက်မှာ လူငယ်များ တို့စာကိုချစ်တတ်အောင်၊ တို့စကားကို လေးစားချင်အောင်ဖြစ်၏။ သို့ဖြင့် နိတိတတ်မြောက်သော လူရည်မွန်တို့လည်း တိုးပွားလာနိုင်ပြီး တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးကို နှစ်နှစ်ကာကာ ချစ်မြတ်နိုးသူများလည်း များပြားလာလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ဤစာအုပ်မှာ အပိုင်းလေးပိုင်း ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားပါသည်။ ယင်းတို့မှာ (၁) တိရစ္ဆာန်နိတိ၊ (၂) မနုဿနိတိ၊ (၃) ဆောင်းပါးနိတိနှင့် (၄) ပကိဏ္ဍကနိတိတို့ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နှင့် နှစ်မှာ တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါများနှင့် မနုဿလူသားတို့ ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ပြီး သင်ခန်းစာပေးသော နိတိဇာတ်လမ်းများဖြစ်၏။ ထိုမှ ဇာတ်လမ်း အတန်များစွာကို စာရှုသူတို့ သိပြီးသား ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ဤတွင် သူတို့၏ ထူးခြားချက်မှာ နိတိဆောင်ပုဒ်လင်္ကာဖြင့် တန်ဆာဆင်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြင့် ထိုဇာတ်လမ်းသည် ပိုမိုထင်ရှားတောက်ပစွာ ထင်ပေါ်လာပါသည်။

ဆောင်းပါးနိတိမှာ မဃဒေဝလင်္ကာမှ ကောက်နုတ်ပြီး စန္ဒာမဂ္ဂဇင်း၌ ဖွင့်ဆိုရေးသားခဲ့သော လူ့အနှစ်သာရ ဆောင်းပါးအချို့ ဖြစ်ပါသည်။ မူလက လူ့အနှစ်သာရ အမည်ရှိသောစာအုပ် တစ်အုပ် ဖြစ်မြောက်စေရန် ရည်ရွယ်ခဲ့သော်လည်း အကြောင်းမညီညွတ်သဖြင့် ဤတွင် ဆောင်းပါးနိတိအဖြစ်နှင့် ထည့်သွင်းလိုက်ရပါသည်။ ဤဆောင်းပါးကို မြင်သဖြင့် မဃဒေဝလင်္ကာ ဆောင်ပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ အဘယ်မျှ လေးနက်ကျယ်ဝန်းကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။

ပကိဏ္ဍကနိတိကိုကား နောက်ဆုံးပိတ်အိတ်နှင့်လွယ်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ အကြောင်းအရာမျိုးစုံတို့ ဤတွင် စုပုံနေကုန်၏။ ယင်းတို့ကို ထာဝစဉ်

မဟာသုတကာရီ

၁၇

မှတ်မိစေရန်၊ လိုတရနိုင်စေရန် ဆောင်ပုဒ်နိတိတို့က သတိပေး၍ နေပါလိမ့်မည်။ ဤကဏ္ဍမှ အကြောင်းအရာ အတော်များများကိုလည်း တွေ့မြင်ကြားသိဖူးပါလိမ့်မည်။ ယင်းတို့ကို ဤတွင်ကား ဆောင်ပုဒ်နှင့်တကွ တွေ့ရပါမည်။ ယင်းတို့၏ အသုံးဝင်ပုံကိုလည်း အာရုံပြုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ မြန်မာတို့၏ အစဉ်အလာရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုများ တောက်ပကြည်လင် အသုံးဝင်အောင် မိမိဘယ်သို့ ပါဝင်ထမ်းဆောင်နိုင်ပါမည်နည်း။

သော်ဇင်

[ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာတို့၏ အောက်၌ပါရှိသော ဂဏန်းတို့မှာ မူလ ပင်မမဃဒေဝ စာအုပ်ကြီးမှ လင်္ကာပုဒ်ရေ အမှတ်အသားတို့ ဖြစ်ပါသည်။]

၁၈

မဟာသုတကာရီ မဃဒေဝ လမ်းညွှန်နိတိ

တိရစ္ဆာန်နိတိ

သီလဝဆင်မင်း

(၁)

မဟာသီလဝ၊ လောင်းနာဂကို
 ခဏ ခဏ၊ တောင်းလေရတိုင်း
 ဇီဝချွေဖြုတ်၊ စွယ်ရင်းထုတ်ပြီး
 ထွင်းနှုတ်ယူထွေ၊ သက်မသေခင်
 ဤမြေမျိုးခွဲ၊ ဝိစိထံသို့
 ငရဲစိုက်စိုက်၊ ဝင်လေဆိုက်သည့်
 သူမိုက်ယောက်ျား၊ မုဆိုးသားတို့
 တရားမမြော်၊ ရတိုင်းကော်၍
 ကိုယ်သော်မျက်မှောက်၊ တို၍ပျောက်အောင်
 ပြစ်ရောက်ခန္ဓာ၊ ပျက်စီးစွာ၏။

(၁၉၇)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်း မင်းပြုသော်
 ဘုရားလောင်းသည် ဟိမဝန္တာအရပ်ဝယ် ဆင်မျိုး၌ဖြစ်၏။ ထိုဘုရားလောင်း
 သည် ငွေအစုနှင့်တူ၏။ အလွန်တင့်တယ်၏။ အပေါင်းအဖော်နှင့် နေရခြင်း
 ကို အပြစ်မြင်၍ ကိုယ်၏ ငြိမ်းချမ်းခြင်းအကျိုးငှာ တစ်စီးတည်း တော၌နေ၏။
 ထိုအခါ ဗာရာဏသီပြည်မှ မုဆိုးတစ်ယောက်သည် တောအတွင်း၌

မဟာသုတကာရီ မဃဒေဝ လမ်းညွှန်နိတိ

မျက်စိလည်သည်ဖြစ်၍ သေဘေးမှကြောက်သောကြောင့် လက်နှစ်ဖက်
 တို့ကို မြှောက်ကာ ငိုကြွေးလျက် သွား၏။ ဘုရားလောင်းဆင်မင်းတွေ့မြင်
 လျှင် “အို...ယောက်ျား၊ သင်သည် အဘယ့်ကြောင့် ငိုကြွေးလျက်သွား
 သနည်း” ဟု မေး၏

“အရှင်၊ အရပ်မျက်နှာတို့ကို မမှတ်နိုင်ရကား မျက်စိလည်၍ ဖြစ်ပါ
 သည်” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ ဆင်မင်းသည် မုဆိုးကို မိမိနေရာအရပ်သို့ဆောင်၍ နှစ်ရက်
 သုံးရက် သစ်သီးကြီးငယ်တို့ဖြင့် ရောင့်ရဲစေ၍ “အို...ယောက်ျား၊ မကြောက်
 လင့်။ ငါသည် သင့်ကို လူတို့လမ်းခရီးသို့ ဆောင်အံ့” ဟု မိမိကျောကုန်း၌
 နေစေပြီး လူတို့လမ်းခရီးသို့ ပို့လိုက်၏။

မုဆိုးသည် ဗာရာဏသီသို့ရောက်၍ လှည့်လည်သည်ရှိသော်
 ဆင်စွယ် ပွတ်သမားတို့၏ အရပ်လမ်းသို့ရောက်၍ ဆင်စွယ်ပွတ်သမား
 တို့ကို တွေ့သောအခါ “အချင်းတို့၊ အသက်ရှင်သော ဆင်စွယ်ကိုရသော်
 ယူကြမည်လော” ဟု မေး၏။

“အချင်းယောက်ျား အသို့နည်း။ အသက်ရှင်သော ဆင်စွယ်မည်သည်
 ကား အဖိုးများစွာ ထိုက်၏” ဟု ဆိုကြ၏။

“ထိုသို့ တပြေးကား ငါသည် သင်တို့ကို အသက်ရှင်သော ဆင်စွယ်
 ကို ဆောင်အံ့” ဟု ဆိုပြီးလျှင် ရိက္ခာတို့ကိုယူ၍ ဘုရားလောင်းဆင်မင်း၏
 နေရာအရပ်သို့သွား၏။

ဘုရားလောင်းသည် မုဆိုးကိုမြင်၍ “အဘယ်အတွက် လာသနည်း”
 ဟု မေး၏။

“အရှင်၊ အကျွန်ုပ်သည် ဆင်းရဲ၏၊ အထီးကျန်၏။ အသက်မွေးရန်
 မတတ်နိုင်၍ အရှင်၏ အစွယ်ပိုင်းကို တောင်းပါ၏။ အကယ်၍ ပေးလျှင်
 ရောင်းပြီး အသက်မွေးပါအံ့” ဟု ဆို၏။

“အချင်းယောက်ျား၊ ထိုသို့ လာခြင်းသည် ကောင်းသောလာခြင်း ဖြစ်စေ။ သင့်အား အစွယ်ကို ပေးအံ့” ဟု ဆို၍ ဘုရားလောင်းသည် ဦးခေါင်း ကို ညွှတ်၍ပေး၏။ မုဆိုးလည်း ဦးကင်းသို့တက်၍ အစွယ်နှစ်ချောင်းကို အသင့်ယူဆောင်လာသော လှူဖြင့်ဖြတ်၏။

မုဆိုးသည် ဆင်စွယ်ကို ယူသွားပြီး ရောင်းစား၏။ ကုန်သော် တစ်ဖန် ဆင်မင်းထံပြန်သွားပြီး “အရှင်၊ အရှင်၏အစွယ်ရောင်း၍ရသော အဖိုးသည် ကြေးမြီဆပ်၍ ပြေရုံသာဖြစ်၏။ ကြွင်းသောအစွယ်ကို ပေးပါဦး” ဟု တောင်းပြန်၏။

ဘုရားလောင်းသည် “ကောင်းပြီ” ဟု ဝန်ခံ၍ ရှေးနည်းဖြင့်သာ ဖြတ်၍ ကြွင်းသောအစွယ်ကို လှူ၏။

ထိုမုဆိုးသည် ထိုအစွယ်တို့ကိုလည်းရောင်း၍ တစ်ဖန်ပြန်လာပြီး “အရှင်၊ အကျွန်ုပ်သည် အသက်မွေးရန် မတတ်နိုင်။ အစွယ်ရင်းတို့ကို ပေးပါ ဦး” ဟု တောင်းပြန်၏။

ဘုရားလောင်းလည်း ကောင်းပြီဟု ဝန်ခံ၍ ရှေးနည်းအတိုင်းပင် အဖြတ်ခံ၏။ မုဆိုးသည် ဘုရားလောင်း၏ နှာမောင်းကိုနှင့်လျက် ဦးကင်း ပေါ်သို့တက်ပြီး နှုတ်သီးစွန်းနှစ်ဖက်တို့ကို ဖနောင့်ဖြင့်ဖွင့်၍ အစွယ်ရင်းကို ဖြတ်၏။ ခဏကြာလျှင် မုဆိုးသည် ဘုရားလောင်း၏ ဦးကင်းထက်မှ လွင့်စင်ကျသွား၏။ မြေကြီးသည် မုဆိုး၏ကျေးဇူးမဲ့အစုကိုဆောင်ရန် မတတ်နိုင်သကဲ့သို့ နှစ်ဖြာကွဲသွား၏။ ထိုခဏ၌ပင် အဝီစိငရဲမီးလျှံတို့သည် ထွက်လတ်ကုန်၍ ထိုမုဆိုးကို ကမ္မလာဖြင့်ရုံသကဲ့သို့ ရစ်ပတ်၍ ယူ၏။

ထိုအခါ ရုက္ခစိုးနတ်က “ကျေးဇူးကိုမသိတတ်သော၊ အမြဲဆီလို အပေါက်ရှာလေ့ရှိသော ယောက်ျားအား မြေတစ်ပြင်လုံးကို ပေးသော်လည်း ရောင့်ရဲစေရန် မတတ်နိုင်ပါ” ဟု ပြောပြ၏။

ဆင်ဖြူရတနာ
(၂)

စီးဆင်ရတနာ၊ မင်္ဂလာတိ
သာဓုဘော်လျှံ၊ ကောင်းကင်ပျံကို
ကမ်းယံခြောက်တွင်း၊ ဆင်းစေမိ၍
ပြည်ကြီးပတ်ကုံး၊ တိုင်းလုံးမကျန်
ညှိုးပူပန်၏ . . .။

(၁၇၃)

လွန်လေပြီးသောအခါ မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ မဂဓမည်သော မင်းသည် မင်းပြု၏။ ထိုအခါ ဘုရားလောင်းသည် ဆင်မျိုး၌ဖြစ်၍ အလုံးစုံ ဖြူ၏။ ငွေစုနှင့်တူ၏။ မျက်စိတို့သည်ကား ပတ္တမြားလုံးနှင့်တူ၏။ မျက်နှာ သော်ကား ကမ္မလာနီနှင့်တူ၏။ နှာမောင်းသည် ရွှေဇာပေါက်နီဖြင့် တန်ဆာ ဆင်အပ်သော ငွေပန်းဆိုင်ကဲ့သို့ဖြစ်၏။ အခြေလေးဖက်တို့သည် ချိပ်ရည် ဖြင့် ဆိုးဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဘုရားလောင်း၏ ပါရမီ ဆယ်ပါးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သည်ဖြစ်၍ အဆင်း၏တင့်တယ်ခြင်းအစု သို့ ရောက်သော ရုပ်လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ထို့ကြောင့် မဂဓမင်းသည် ထိုဆင်ဖြူကို မင်္ဂလာဆင်အဖြစ် ထား၏။

ထိုအခါ ပွဲသဘင်ဖြစ်သောနေ့၌ အလုံးစုံသောမြို့ကို နတ်ပြည်ကဲ့သို့ တန်ဆာဆင်၍ မင်္ဂလာဆင်ကိုလည်း အပြည့်အစုံ တန်ဆာဆင်ပြီး မင်းကြီး စီး၍ ကြီးစွာသော မင်း၏အာနုဘော်ဖြင့် မြို့ကို လက်ယာရစ်လှည့်၏။ လူများသည် ထိုအရပ်၌ရပ်၍ မင်္ဂလာဆင်၏ တင့်တယ်ခြင်းကို ကိုယ်တိုင် မြင်၍ “အံ့ဖွယ်ရှိစွာ၊ ဆင်၏အဆင်းသည် တင့်တယ်စွာ ယင်းသို့ အလုံးစုံဖြူ သော ဆင်မြတ်သည်ကား စကြာဝတေးမင်းအား လျှောက်ပတ်၏” ဟု မင်္ဂလာဆင်ကိုသာလျှင် ချီးမွမ်းကုန်၏။

မင်းသည် မင်္ဂလာဆင်အား ချီးမွမ်းသံကိုကြား၍ သည်းမခံနိုင်ရကား ပြုစု၍ ယနေ့လျှင် ထိုဆင်ကို တောင်ကမ်းပါးပြတ်၌ကျစေ၍ သတ်အံ့” ဟု စဉ်းစားပြီး ဆင်ဆရာကို ခေါ်စေ၍ “သင်သည် အဘယ်သို့ ဤဆင်ကို သင်သနည်း” ဟု မေး၏။

“အရှင်မင်းကြီး၊ ဆင်ကို သင်ကြားထားပါသည်” ဟု လျှောက်၏။

“ကောင်းစွာ သင်သလော၊ မကောင်းသဖြင့် သင်သလော”

“အရှင်မင်းကြီး ကောင်းစွာသင်၏”

“အကယ်၍ ကောင်းစွာသင်လျှင် ထိုဆင်ကို ဝေပုလ္လတောင်ထိပ်သို့ တက်စေနိုင်အံ့လော”

“အရှင်မင်းကြီး တောင်ထိပ်သို့တက်ရန် တတ်နိုင်ပါ၏”

“ထိုသို့တပြီးကား လာလော့” ဟု ဆို၍ မိမိသည် ဆင်မှသက်၍ ဆင်ဆရာကို တက်စေပြီး ဝေပုလ္လတောင်သို့သွားကာ တောင်ထိပ်သို့တက် စေ၏။ ထို့နောက် ဆင်ကို တောင်ကမ်းပါးပြတ်သို့ ရှေးရှုပြုစေ၍ “ခြေသုံးချောင်းဖြင့်သာ ရပ်စေလော့” ဟု ဆို၏။

ဆင်ဆရာသည် ကျောကုန်း၌နေလျက် “အမောင် ခြေသုံးဖက်ဖြင့် ရပ်လော့” ဟု ဆင်အား ဖနောင့်ဖြင့် အမှတ်သညာပေး၏။ ဆင်သည် ဆရာဆိုတိုင်း ပြု၏။

တစ်ဖန် မင်းသည် “ရှေ့ခြေနှစ်ဖက်ဖြင့်သာလျှင် ရပ်စေလော့” ဟု ဆို၏။

ဆင်သည် နောက်ခြေနှစ်ဖက်ကိုကြွ၍ ရှေ့ခြေနှစ်ဖက်ဖြင့်သာလျှင် ရပ်၏။ တစ်ဖန် “နောက်ခြေနှစ်ဖက်ဖြင့်သာလျှင် ရပ်စေလော့” ဟု ဆိုပြန်သော် ရှေ့ခြေနှစ်ဖက်ကိုကြွ၍ နောက်ခြေနှစ်ဖက်တို့ဖြင့်သာလျှင် ရပ်၏။

“ခြေတစ်ဖက်ဖြင့်သာလျှင် ရပ်စေလော့” ဟု ဆိုသော် ခြေသုံးဖက် တို့ကိုကြွ၍ ခြေတစ်ဖက်တို့ဖြင့်သာ ရပ်၏။ သို့သော်လည်း ချောက်တွင်း

မကျသဖြင့် “အကယ်၍ စွမ်းနိုင်လျှင်ကောင်းကင်၌ ခြေတို့ကို ထားစေလော့” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ ဆင်ဆရာသည် ဆင်၏နားရင်း၌ “အမောင် ဤမင်းသည် အမောင်ကို ဤတောင်ထိပ်မှ ကျ၍သေစေလို၏။ အမောင်သည် ဤမင်း နှင့် မထိုက်တန် မလျောက်ပတ်၊ ကောင်းကင်ဖြင့် သွားနိုင်ပါလျှင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ ဗာရာဏသီသို့ သွားပါလော့” ဟု ဆို၏။

ဘုန်းတန်ခိုးနှင့်ပြည့်စုံသော ဘုရားလောင်းဆင်သည် ထိုခဏ၌လျှင် ကောင်းကင်၌ တည်၏။ ဆင်ဆရာသည် “မင်းကြီး၊ ပညာမဲ့သူသည် အခြံ အရံကိုရ၍ မိမိ အကျိုးမဲ့ကို ကျင့်၏။ ပြုသင့် မပြုသင့်ကို မသိရကား မိမိအား လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးအားလည်းကောင်း ညှဉ်းဆဲရန် ကျင့်၏” ဟု ပြောကြားပြီး ကောင်းကင်သို့ပျံ၍ ဗာရာဏသီသို့ သွားလေ၏။

X X X

ခြင်္သေ့နောင်ညီ

(၃)

သောင်းနှင့်တစ်ရာ၊ ရာနှင့်တစ်ယောက်
မူမလောက်ဟု၊ မအောက်မေ့သာ
ရေးအရာကို၊ လွန်စွာဉာဏ်ရှိ
ဆင်ခြင်ဘိလော့၊ သတိမမူ
ဂူကိုမမြင်၊ အကြင်ရေးက
ပေါရာဏတို့၊ ဆိုကြစကားလာ
မှန်လှစွာ၏၊ ပညာကင်းဘိ
သတိမမူ၊ ပြုတတ်သူကား
ဖလ်ဂူအောင်းနေ၊ မြေခွေးလေးကို

**သေစိမ့်အပြီး၊ မျက်ဟုန်ကြီးဖြင့်
ခြောက်စီးနောင်ညီ၊ ကေသရီတို့
တူပြီမာန်လိုက်၊ အပြင်းတိုက်သော်
ရင်၌ပေါက်ဖူး၊ ဖန်ငြောင့်စူး၍
သေဖူးကုန်ကြ၊ ပုံကိုဆလော့။**
(၁၉၅)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဟိမဝန္တာတောင်ကြီးအတွင်း ရွှေဂူ၌ ခြင်္သေ့ရစ်စီး အတူတကွနေကြ၏။ ခြင်္သေ့ခုန်စိမ့်မှာ နောင်ညီတို့ဖြစ်၍ နောက်တစ်စီးမှာ သူတို့၏ ညီမထွေး ခြင်္သေ့ပျိုမကလေးဖြစ်၏။ မောင်ကြီးတို့သည် ညီမထွေးကို လွန်စွာချစ်ခင်ကြသဖြင့် ရွှေဂူမှာပင်နေစေပြီး ကောင်းနိုးရာရာ အစားအစာတို့ကို ရှာဖွေပြီးကျွေးကြ၏။

ထိုဂူနှင့်မနီးမဝေး တောင်ပေါ်၌ ဖန်ဂူတစ်ခုရှိ၏။ ထိုဂူတွင် မြေခွေးတစ်ကောင်နေ၏။ တစ်နေ့တွင် မြေခွေးသည် ခြင်္သေ့ညီနောင်တို့ အစာရှာသွားနေကြစဉ် ရွှေဂူသို့လာပြီး “အဘယ် ငါ့မှာလည်း မြေလေးချောင်း၊ သင့်မှာလည်း မြေလေးချောင်းရှိသည်။ သို့ကြောင့် သင်သည် ငါ၏ချစ်သူဖြစ်ပါလော့။ သင်နှင့်ငါသည် အတူတကွပျော်ရွှင်စွာ နေကြပါစို့” ဟု ခြင်္သေ့မကို ချစ်ရေးဆို၏။

မြေခွေး၏စကားကို ကြားရသောအခါ ခြင်္သေ့ပျိုမကလေးမှာ လွန်စွာပင် စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်သွား၏။ မြေခွေးယုတ်၏ ချစ်စကားဆိုခြင်း ခံရခြင်းထက် သေရခြင်းက ကောင်းသေး၏ဟု သတ်သေရန်ပင် စိတ်ကူး၏။ သို့သော်လည်း မောင်ကြီးတို့ပြန်လာသည်အထိ စောင့်ဆိုင်းသင့်၏ဟု ယူဆကာ သည်းခံပြီးနေ၏။

မကြာမီ ခြင်္သေ့တစ်စီးပြန်လာပြီး ပါလာသော အစာကိုကျွေး၏။ သို့သော်လည်း မစားပါ။ မြေခွေးယုတ်က ချစ်ရေးဆို၍ သေလိုကြောင်း

တိုင်ကြား၏။ ထိုအခါ မောင် ခြင်္သေ့သည် လွန်စွာ အမျက်ထွက်သဖြင့် ထိုမြေခွေးနေရာကို မေးပြီးလျှင် အတင်းပြေးသွားကာ အရှိန်ဖြင့် ခုန်အုပ်၏။ သို့သော်လည်း မြေခွေးကို မအုပ်မိဘဲ ရင်ဝ၌ ဖန်ငြောင့်စူးပြီး သေဆုံးသွား၏။

ထို့နောက်လည်း ခြင်္သေ့တို့အသီးသီး ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့် ရောက်လာကြပြီး ထိုအတူပင် မြေခွေးယုတ်ကို ဒေါသဖြင့် ခုန်အုပ်ကြရာ ခြင်္သေ့ခြောက်စီး တိုင်အောင် ဖန်ငြောင့်စူး၍ သေဆုံးသွားကြ၏။ နောက်ဆုံးတွင် အကြီးဆုံးခြင်္သေ့ ရောက်လာ၏။ သူလည်း ညီမ၏စကားကို ကြားရသောအခါက မတူမတန် ကြံစည်ရမည်လောဟု မြေခွေးအပေါ် ဒေါသထွက်၏။ သို့သော်လည်း သူသည် ညီမားကဲ့သို့ အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့မပြု။ ညီငယ်များ သေရခြင်းအကြောင်းရင်းကို စူးစမ်း၏။ သူတို့သည် ဖန်ဂူကိုမမြင်ကြခြင်းကြောင့် ဖန်ငြောင့်စူးပြီး သေကြခြင်းဖြစ်၏။

“ပူလောင်သောအစာကို မဆင်မခြင် ပါးစပ်တွင်း သွင်းပါက ပါးစပ်ကို ပူလောင်စေသကဲ့သို့ အဆောတလျင် ပြုလုပ်သော အလုပ်သည်လည်း လုပ်သူကို ပူလောင်စေတတ်၏” ဟု ဆင်ခြင်ကာ မြေခွေးကို ဖန်ဂူအတွင်းမှ ထွက်စေပြီးမှ အလွယ်တကူ သုတ်သင်ပစ်လေသည်။

x x x

ခြင်္သေ့ ငှက်ကယ်
(၄)

**ရေမင်းနဂါး၊ ပေါက်စားလှစွာ
ကေသရာမူ၊ ပညာကြံထက်
နံ့စုတ်ငှက်နှင့်၊ ပေါင်းဖက်၍လျှင်
တိုင်ပင်တုံရှောင်း၊ ကြံကောင်း-ကြံရာ**

**ကြိမ်ပါ၍၊ ချမ်းသာရလျှင်
သေဘေးကင်း၏၊ သားမင်းရွှေစင်
ဤပုံပြင်ကို၊ ဝမ်းတွင်စွဲ၍
စံတည်မွေ့လော့။**

(၂၁၃)

ရှေးသောအခါ သမုဒ္ဒရာကမ်းနား၌နေသော ဝိရူပက္ခနဂါးမင်းသည် ဟိမဝန္တာတောသို့ လှည့်လည်လာရာ ကေသရာဇာခြင်္သေ့မင်းနှင့်တွေ့၍ “သင်နဂါးသည် ငါ၏ ပိုင်နက်ဖြစ်သော တောအုပ်သို့ အဘယ့်ကြောင့် လာသနည်း။ သင်ဘေးတွေ့လိုသလော” ဟု ခြိမ်းခြောက်၏။

နဂါးမင်းကလည်း “သင်ခြင်္သေ့မျှကို ငါမကြောက်၊ လောက်လား သည်ဟု မထင်၊ ငါ အခိုးလွတ်လျှင် အခိုးသင့်သမျှသော သတ္တဝါသေရ သည်၊ သင့်အား သနားသောကြောင့်သာ အခု ငါ အခိုးမလွတ်သည်၊ လွတ်လျှင် သေရလတ္တံ့” ဟု ဆို၏။

ခြင်္သေ့ကလည်း “ငါဟောက်လျှင် အသံကြားသမျှ သေရသည်၊ သင် ငါ့ကို ဂုဏ်မပြိုင်လင့်” ဆို၍ ငြင်းခုံကြလျက် “ငါတို့နှစ်ဦး တန်ခိုးပြိုင်ကြ မည်၊ တန်ခိုးသာသူက ဦးနှောက်ကိုဖောက်၍ စားတမ်း” ဟု ကတိထားပြီးမှ နဂါးမင်းသည် ခံတွင်းဖြင့်ရှုထုတ်လိုက်သော် အဆိပ်ငွေ့သင့်သမျှသော သတ္တဝါတို့သည် နေရာတွင်လဲ၍ သေကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် ခြင်္သေ့မင်းဟောက်သောအခါ ရယ်၍ ဟောက်သော် သမင်တစ်သားသေ၏ ကြွင်းသောသတ္တဝါတို့ကား မသေ၊ လန့်ဖျပ်ရုံသာရှိ ရကား ခြင်္သေ့မင်းရှုံးလေ၏။ ထိုအခါ နဂါးမင်းက “သင်ခြင်္သေ့ ရှုံးပြီ၊ သင်၏ ဦးနှောက်ကို ငါ ဖောက်၍စားမည် လာလှည့်” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ ခြင်္သေ့က “အဆွေနဂါးမင်းကို ငါကား ရှုံးပေပြီ၊ သို့ရာတွင် သားမယားတို့တွေ့ရရှိ ခုနစ်ရက်မျှ ဆိုင်းငံ့ပါ။ ရက်စေ့သောအခါ သင့်

ဆွေမျိုးနှင့်တကွ လာ၍ ဤနေရာတွင်ပင် ငါ၏ ဦးနှောက်ကို ဖောက်စားပါ လော့” ဟု တောင်းပန်၏။ နဂါးမင်းလည်း “ကောင်းပြီ” ဆို၍ ပြန်လေ၏။

ထိုနေ့မှစ၍ ခြင်္သေ့မင်းသည် မအိပ်နိုင် မစားနိုင် တမိုင်မိုင်တတွေတွေ နေ၏။ ထိုသို့နေသည်ကို ငှက်နက်ကျော်မြင်လျှင် “အရှင်...ခြင်္သေ့မင်း အဘယ်ကြောင့် မှိုင်တွေချနေတိသနည်း” ဟု မေး၏။

ခြင်္သေ့ကလည်း “နဂါးနှင့် တန်ခိုးပြိုင်ရာ ငါ ရှုံးသောကြောင့် ငါ့ဦးနှောက်ဖောက်စားမည်ကို ကြောက်၍ မှိုင်တွေချသည်” ဟု ပြော၏။

ငှက်နက်ကျော်ကလည်း “အရှင်ခြင်္သေ့ အရှင်၏ပိုင်နက်တောအုပ် သည် အလွန်ကျယ်၏။ ငယ်ငယ်ကြီးကြီးသော အခြေနှစ်ချောင်း၊ အခြေ လေးချောင်း၊ အခြေအများရှိသော သတ္တဝါတို့မှာ ကောင်းကင်သို့ ပျံနိုင်သော ကျေးငှက်သတ္တဝါတို့ ရှိပါကုန်သေး၏။ ထိုသတ္တဝါတို့နှင့် တိုင်ပင်ပါဦး လော့။ ဤရေသား နဂါး၏ အစားခံခဲ့ရသော် ကြည်းနေ သတ္တဝါအပေါင်း တို့၏ သခင်ဖြစ်လျက် ရှက်ဖွယ်ကြီးနှင့် သေရတော့မည်၊ ကမ္ဘာကြေသော် လည်း ဥဒါန်းမကျေ ဖြစ်လေတော့မည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်သည် တော သုံးတောင်အတွင်း၌နေကြသော သတ္တဝါတို့ကို တစ်သင်း တစ်သင်းစီခေါ်၍ အထံတော်သို့ ရောက်စေပါအံ့။ နဂါး၏ရန်ကို ဖယ်ရှားရအောင် တိုင်ပင် တော်မူပါဦး” ဟု လျှောက်၏။

ခြင်္သေ့မင်းကလည်း “ကောင်းပြီ ငှက်နက်ကျော်၊ သင်ခေါ်၍သာပေး လော့” ဟု ဆို၏။ ငှက်နက်ကျော်လည်း ငှက်တကာ သားတကာတို့၏ ဘာသာကို တတ်ပေရကား သတ္တဝါတို့၏နေရာသို့သွား၍ အသီးသီး နှိုးဆော်ကြားပေ၏။ သတ္တဝါအများလည်း ငါတို့မင်းကား အန္တရာယ်ရှိချေ ပြီဟု ဇာတ်တူစည်းဝေးကာ လာကြ၏။ ဆင်၊ မြင်း၊ သစ်၊ ကျား၊ ဂွေ၊ နွား၊ စိုင်း၊ ပြောင် အစရှိသည်တို့ရောက်လာ၍ ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းက “အသင်တို့သည် နဂါးကိုနိုင်အောင် ကြံနိုင်ပါအံ့လော့” ဟု တိုင်ပင်၏။

သို့သော်လည်း တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မထွက်ချေ။ ထို့နောက် အခြေ နှစ်ချောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့ကို စည်းဝေး၍ မေးပြန်သော်လည်းကောင်း၊ အတောင်ရှိသောငှက်တို့ကို စည်းဝေး၍ မေးပြန်သော်လည်းကောင်း၊ ကြံနိုင်သူ မပေါ်ထွက်၊ ငါးရက်တိုင်အောင် ရှိလေ၏။

ဟိမဝန္တာတောတွင် ရှိသမျှသောငှက်တို့ကုန်၍ အဘယ်သူကျန်သေး သနည်းဟု တွေးရှာသော် သမုဒ္ဒရာနား၌ကျက်စား၍နေသော ငှက်ကြီးခုံးစပ် တစ်ကောင်ကိုမြင်၏။ ထိုငှက်ကြီးကိုခေါ်၍မေးလျှင် “ခြင်္သေ့မင်း... မစိုးရိမ်လင့်၊ ငါ့စကားကို နားထောင်မှု ဤနဂါးမျှသည် အနားသို့ မကပ်ဝံ့ အောင် ငါစီရင်မည်” ဟု ဆို၏။

ထိုစကားကိုကြားသော် ခြင်္သေ့မင်းလည်း အားရ၍ “အဆွေငှက်ကြီး အလိုရှိတိုင်း စီရင်ပါ” ဟု တောင်းပန်၏။

ငှက်ကြီးကလည်း “ဤတောသုံးတောင်အတွင်း၌နေသော အခြေ လေးချောင်း၊ အခြေနှစ်ချောင်း သတ္တဝါတို့ကို ဤညောင်ပင်၏ထက်ဝန်း ကျင်သော အရပ်မျက်နှာ၌ စည်းဝေးကာ နေစေလော့။ အတောင်ရှိသော သတ္တဝါတို့ကိုလည်း ထက်ဝန်းကျင်သော သစ်ပင်ပေါ်၌နေစေလော့။ ငါလည်း ညောင်ပင်ထက်က ကျီးပေါင်းသိုက်၌နေမည်။ နဂါးသည် ခြင်္သေ့ ဦးနှောက်ကို စားမည်လာ၍ အနီးသို့ရောက်လာသောအခါ တညီတညာ အသံပြုကြရမည်။ ငါက အဘယ်ကြောင့် စိစိညံ့ညံ့ မြည်ကြသနည်းဟု မေးမည်။ ထိုအခါ အသံကျယ်သောငှက်က နဂါးလာကြောင်းကို ပြောရ မည်။ ငါကလည်း လာစေ လာစေ ဆိတ်ဆိတ်သာ နေကြဟုဆိုမည်။ ထိုနဂါးက ညောင်ပင်ထက်က မေးသည်ကား အဘယ်သူ၏အသံနည်းဟု မေးလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သင်တို့က ခြင်္သေ့မင်း၏အဆွေတော်ဖြစ်သော ဂဠုန်မင်းသည် နဂါးလာမည်ကြားသောကြောင့် စောင့်၍နေလာသည်ဟု ပြောကြရမည်။ ငါကလည်း နှုတ်သီးခေါက်သံ၊ အတောင်ပံခတ်သံပြု၍

ခြောက်မည်” ဟု ပြောဆိုမှာထား၏။

ငှက်နက်ကျော်လည်း ငှက်ကြီးဆိုသည့်အတိုင်း သားငှက်အပေါင်း တို့ကို စည်းဝေး၍ နေစေ၏။ ခုနစ်ရက်စေ့ရောက်သောအခါ နဂါးမင်းလည်း အခြံအရံ နဂါးများစွာနှင့်တကွ လာ၏။ သားငှက်အပေါင်းတို့ စိစိညံ့ညံ့ ဖြစ်လေသော် ငှက်ကြီးက “ဘယ့်ကြောင့် မြည်သနည်း” ဟု မေး၏။

“ခြင်္သေ့ဦးနှောက်ကိုဖောက်စားရန် နဂါးမင်း လာသောကြောင့် မြည်ကြပါသည်” ဟု ပြောလျှင် “လာစေ . . . လာစေ၊ သင်တို့ ဆိတ်ဆိတ် သာနေကြ” ဆို၍ တောင်ပံခတ်သံကို ပြု၏။

နဂါးမင်းက “ညောင်ပင်ထက်မှာ ဘယ်အသံနည်း” ဟု မေးလျှင် ငှက်ကြီးသင်သောအတိုင်း ဂဠုန်မင်းစောင့်၍ လာနေကြောင်းကို ပြော၏။

နဂါးတို့လည်း ဂဠုန်ဟူသောအသံကိုကြားလျှင် အလွန်ကြောက်ရ ကား မြေသို့ငုပ်၍ ပြေးကြလေ၏။ ခြင်္သေ့မင်း ချမ်းသာရလေလျှင် သားငှက် တကာတို့ လွန်စွာဝမ်းမြောက်ကြသည်ဖြစ်၍ ငှက်ကြီးအား ချီးမွမ်းထောမနာ လျက် ဖက်ကာ ယမ်းကာ နမ်းရှုပ်ကြသဖြင့် ကြီးလှသောကိုယ်သည် သေးလျက် လက်တစ်ဆုပ်ခန့်မျှသာ ကျန်ရှိလေသတည်း။ ထိုအခါမှစ၍ “နမ်းပြီးစုပ်” ဟု ခေါ်ကြကုန်၏။ ငှက်နက်ကျော်ကိုလည်း ငှက်ဆော်ဟု လည်းကောင်း၊ ငှက်တော်ဟုလည်းကောင်း သမုတ်ကြလေသည်။

x x x

နန္ဒိဝိသာလ နွားလား

(၅)

အတီးရေးခါ၊ မသာယာ၍
မဟာသတ္တ၊ ဝိသာလမည်
နွားကြီးသည်လည်း၊ မကြည်နှုတ်ကြမ်း

**ပုဏ္ဏားသွမ်းကို၊ လောင်းတန်းဥစ္စာ
သပြာထောင်လုံး၊ ရှုံးစေဘိ၏။**
(၂၁၁)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဂန္ဓာရတိုင်းတက္ကသိုလ်ပြည်၌ ဂန္ဓာရမင်းသည် မင်းပြု၏။ ထိုအခါ ဘုရားလောင်းသည် နွားမျိုး၌ဖြစ်၏။ ပုဏ္ဏား တစ်ယောက်သည် ဘုရားလောင်းကို ငယ်စဉ်ကပင် သားအတူ ချစ်မြတ်နိုး စွာ ယာဂု-ထမင်း စသည် ကျွေး၍ မွေးမြူထား၏။ အမည်မှာ နန္ဒိဝိသာလ ဖြစ်၏။

နန္ဒိဝိသာလသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ ပုဏ္ဏားအား မွေးကျေးဇူးဆပ်ရလျှင် ကောင်းမည်ဟု စိတ်ကူးပြီး ပုဏ္ဏားကိုခေါ်ကာ “ပုဏ္ဏား ဂေါဝိတ္တက သူဌေးထံသွား၍ ငါ၏နွားသည် တစပ်တည်းဖွဲ့ထား သော လှည်းတစ်ရာကို လိမ့်စေနိုင်၏ဟုပြောကာ အသပြာတစ်ထောင်ဖြင့် လောင်းကြေးပြုလော့” ဟု တိုက်တွန်း၏။

ပုဏ္ဏားလည်း သူဌေးထံသွား၍ “ဤမြို့၌ အဘယ်သူ၏နွားသည် စွမ်းအားနှင့် ပြည့်စုံသနည်း”ဟူသော စကားကိုဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဂေါဝိတ္တက သူဌေးသည် စွမ်းအားနှင့်ပြည့်စုံသော နွားတို့အကြောင်းကို ပြောပြရာမှ ပုဏ္ဏားသည် မိမိ၏နွားသည် လှည်းတစ်ရာကို လှိမ့်နိုင်ကြောင်း ပြောပြီး အသပြာ တစ်ထောင်ကြေး အလောင်းအစားပြုလုပ်၏။

ထို့နောက် ပုဏ္ဏားသည် လှည်းတစ်ရာကို သံ၊ ကျောက်စရစ်တို့ဖြင့် သာ ပြည့်စေ၍ အစဉ်သဖြင့်ထားကာ လွန်ကြီးဖြင့် ဖွဲ့ချည်ပြီး ရှေးဆုံးက လှည်း၌ နန္ဒိဝိသာလကို က၏။ ပြီးနောက် ပုဏ္ဏားသည် လှည်းဦးထိုင်ပြီး နှင်တံကိုမြှောက်ကာ “ကောက်ကျစ်သောနွား သွားလော့၊ ကောက်ကျစ်သော နွား ဝန်ကိုဆောင်” ဟု ဆို၏။ သို့သော်လည်း နန္ဒိဝိသာလသည် ခြေ လေးဖက်တို့ကို တိုင်ကဲ့သို့ မလှုပ်မယှက် ရပ်နေ၏။

ထိုခဏ၌လျှင် ဂေါဝိတ္တကသူဌေးသည် ပုဏ္ဏားကို အသပြာ တစ်ထောင်လျော်စေ၏။ ပုဏ္ဏားသည်အသပြာတစ်ထောင်ရှုံး၍ အိမ်သို့ပြန် ကာ စိုးရိမ်ခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်ရကား လျောင်းစက်နေရာ နန္ဒိဝိသာလက “ပုဏ္ဏား၊ ငါသည် သင်၏ထံမှာနေခဲ့ရာ ဘယ်အရာကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီး ဖူးပါသနည်း” ဟု မေး၏။

“ချစ်သား . . . မရှိပါ”

“သို့ဖြစ်ပါလျက် ငါ့ကို အဘယ်ကြောင့် ကောက်ကျစ်သည်ဟု ဆိုဘိ သနည်း။ ဤအပြစ်သည် သင်၏အပြစ်သာတည်း။ ငါ့မှာ အပြစ်မရှိပါ။ တစ်ဖန်ပြန်သွားပြီး သူဌေးနှင့် အသပြာနှစ်ထောင်ကြေး လောင်းပါ။ သို့သော် လည်း မကောက်ကျစ်သော ငါ့ကို သက်သက်ကောက်ကျစ်သည်ဟု မခေါ် လင့်” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ ပုဏ္ဏားသည် အသပြာနှစ်ထောင်ကြေးလောင်းပြီး ရှေးနည်း အတူသာလျှင် လှည်းတစ်ရာကို တစ်စပ်တည်းဖွဲ့၍ နန္ဒိဝိသာလကို တန်ဆာ ဆင်ကာ ရှေးဦးစွာသော လှည်းဦး၌ က၊၏။ ထို့နောက် ပုဏ္ဏားသည် ထိုင်ပြီး နန္ဒိဝိသာလ၏ ကျောကုန်းကို သုံးသပ်၍ “ကောင်းသောနွား သွားပါလော့။ ကောင်းသောနွား ဝန်ကို ဆောင်ပါလော့” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ နန္ဒိဝိသာလသည် လှည်းတစ်ရာကို တစ်ဟုန်တည်းငင်၍ နောက်ဆုံးကလှည်းကို ရှေးဆုံးက လှည်းနေရာ၌သာလျှင် တည်စေ၏။ ဂေါဝိတ္တက သူဌေးသည် ရှုံးသည်ဖြစ်၍ ပုဏ္ဏားအား အသပြာနှစ်ထောင်ကို ပေး၏။ တစ်ပါးသော သူတို့ကလည်း နန္ဒိဝိသာလအား ဥစ္စာများစွာပေးကြ ရာ အားလုံးတို့သည် ပုဏ္ဏားအားသာ ဖြစ်၏။

“သူတစ်ပါးနှင့် စကားပြောသူသည် နှစ်သက်ဖွယ်သော စကားကို သာလျှင် ဆိုရာ၏။ မနှစ်သက်ဖွယ်သောစကားကို တစ်ရံတစ်ဆစ်မျှ မဆိုရာ။ နှစ်သက်ဖွယ်စကားဆိုသော ပုဏ္ဏား၏ဝန်ကို နန္ဒိဝိသာလသည်

ငင်၍တည်စေ၏။ ပုဏ္ဏားကို ဥစ္စာလည်းရစေ၏။ သို့ကြောင့် ပုဏ္ဏားနှစ် သက်ခဲ့ရ၏။

x x x

ဆင်နှင့် ပုစွန်တိုက်ပွဲ
(၆)

ပေါ့ပေါ့ . . . သိပ်သိပ်၊ ပေါ့သိပ် သိပ်ပေါ့
ဟူသောအခြင်း၊ သဘောရင်းတိ
မင်းတို့ရေးရာ၊ ဤလေးဖြာတွင်
သေချာခတ်နှိပ်၊ ရွှေတံဆိပ်သို့
သိပ်သိပ်သိမ်မွေ့၊ ကြံစည်လေ့လော့။
စေ့စပ်သေချာ၊ မပေါ့ရာဘူး
ကြီးစွာခွန်အား၊ ကိုယ်ကားတောင့်နှယ်
အစွယ်ငင်းငင်း၊ မာန်ပြင်းမုန်စေ
တောနေပေါက်ထီး၊ မာတင်ကြီးလျက်
ချည်းနှီးချိုတဲ့၊ ဉာဏ်မဟဲ့ကြောင့်
ခေါင်းမဲ့တုံးလုံး၊ ပုစွန်လုံးမှ
ရှုံးခဲ့ညံ့တွင်း၊ နစ်သေလျှဉ်း၏။

(၂၁၃)

ရှေးသရောအခါ ပုစွန်တစ်ကောင်သည် ညံ့ပျောင်းများသော ရေအိုင် တစ်ခုကို အမှီပြု၍နေ၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးတစ်စီးသည် ရေသောက်မည်ဟု လာလတ်သော် ပုစွန်က “ငါ့အရပ်ကို ကျူးကျော်၍လာသည်ကား အသူ နည်း” ဟု မေး၏။

ဆင်ပြောင်ကြီးကလည်း “ငါ ဆင်မင်း” ဟု ဆို၏။

ပုစွန်ကလည်း “သင့်နေရာ ငါ့နေရာ ကျက်စားရာ တခြားစီဖြစ်သည်။ သင်ကျက်စားရာ မဟုတ်။ သွားလေ” ဟု ဆို၏။

ဆင်ပြောင်ကြီးကလည်း “နင်သည် အကြောင်းမဲ့ပဲ အရဲပြု၍ အံတု လိုသလော” ဟု မေးလျှင် “တုလို၏” ဟု ဆိုလေရာ ဆင်လည်း အမျက် ထွက်သဖြင့် ဆင်းသက်၍ ပုစွန်ကို ထိုး၏။ ပုစွန်လည်း ငုပ်၍ပြေးလေ၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးလည်း နွံကျွံ၍ ရေအိုင်ထဲတွင် သေလေ၏။

ပုစွန်တည်းလျက် အမှီတံကဲ သဟဲပြုစရာ ရေအိုင်ကို ရလေသော ကြောင့် အစွယ်နှင့် ငေါငေါဖြစ်နေသော ဆင်ပြောင်ကြီး၏ အသားကို စားရ ပူးလေ၏။

x x x

ခါ မျောက် ဆင်
(၇)

ရှေးသောအခါ၊ တောဟောမာဠိ
ပညာမြော်မြင်၊ ခါမျောက်ဆင်တို့
ညောင်ပင်တစ်ခု၊ သက်သေပြု၍
ဂုဏ ဂုဏ၊ ပစာယန
ကျင့်ကုန်ကြကြောင့်၊ လူမျှမတန်
တိရစ္ဆာန်လျက်၊ နတ်ဌာန်မှချ
ရောက်ကုန်ကြ၏။ (၁၇၆)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဟိမဝန္တာအရပ်၌ တစ်ခုသော ညောင်ပင်ကြီး ကို မှီကုန်၍ ခါ၊ မျောက်၊ ဆင် ဟူကုန်သော အဆွေခင်ပွန်းသုံးယောက်တို့ နေကြ၏။ ထိုအဆွေခင်ပွန်းတို့သည် အချင်းချင်း ရိုသေတုံ့ဝပ်ခြင်းမရှိကုန်။ အသက်မွေးခြင်းသဘောမတူ ဖြစ်ကြ၏။

ထိုအခါ အဆွေခင်ပွန်း သုံးယောက်တို့သည် “ငါတို့အား ဤသို့ နေခြင်းသည်မသင့်။ ငါတို့တွင် ကြီးမြတ်သူအား ရှိခိုးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ပြုကုန်လျက် နေရမှု ကောင်း၏” ဟု အကြံဖြစ်ကြ၏။

“ငါတို့တွင် အဘယ်သူသည် ကြီးသနည်း” ဟု ကြံလတ်ကုန်သော် တစ်နေ့သ၌ ခါနှင့်မျောက်က ဆင်ကို “အဆွေဆင်၊ သင်သည် ဤညောင် ပင်ကို အဘယ်မျှလျှင် ပမာဏရှိသော ကာလမှစ၍ သိသနည်း” ဟု မေးကုန်၏။

ထိုဆင်သည် “အဆွေတို့၊ ငါသည် ဆင်ငယ်ဖြစ်သောကာလ၌ ဤ ညောင်ပင်ငယ်ကို ပေါင်ကြား၌ထား၍ သွား၏။ လွမ်း၍တည်သောကာလ၌ ဤညောင်ပင်၏အခက်များသည် ငါ၏ချက်ကိုထိ၏။ ငါသည် ဤသို့ ပညောင်ပင်ကို ငယ်သောကာလမှ စ၍သိ၏” ဟု ဆို၏။

တစ်ဖန် ခါနှင့် ဆင်တို့က မျောက်ကို မေးကြ၏။ မျောက်က “အဆွေ တို့၊ ငါသည် ရှေးမျောက်ငယ်ဖြစ်စဉ် မြေ၌ထိုင်၍လည်ကိုမမော့မူ၍ ဤညောင်ပင် အညွန့်အဖျားတို့ကို စား၏။ ဤသို့ ငါသည် ဤပညောင် ပင်ကို ငယ်သောကာလမှစ၍ သိ၏” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ တစ်ပါးကုန်သော ဆင်နှင့်မျောက်တို့က ခါကိုမေးကြပြန်၏။ ခါကလည်း “အဆွေတို့၊ ရှေးက ဤမည်သော အရပ်၌ ပညောင်ပင်ကြီး ရှိ၏။ ထိုအပင်ကြီး၏အသီးတို့ကိုစား၍ ဤအရပ်၌ ကျင်ကြီးကိုစွန့်၏။ ထိုအသီးမှ ဤပညောင်ပင် ပေါက်၏။ ငါသည် ဤပညောင်ကိုမဖြစ်မီ ကာလမှစ၍ သိ၏” ဟု ဆို၏။

ဤသို့ ဆိုသည်ရှိသော် မျောက်နှင့်ဆင်တို့က “ခါပညာရှိ၊ သင်သည် ငါတို့ထက် ကြီးမြတ်၏။ ဤနေ့မှစ၍ ငါတို့သည် သင့်အား ကောင်းစွာ ပြုစုခြင်း၊ အလေးပြုခြင်း၊ မြတ်နိုးခြင်း၊ ရှိခိုးခြင်း၊ ပူဇော်ခြင်း၊ ခရီးဦး ကြိုဆို ခြင်း၊ အရိုအသေပြုခြင်းအမှုတို့ကို ပြုကုန်အံ့။ သင်၏ အဆုံးအမ၌ ငါတို့

တည်ကုန်အံ့။ သင်သည် ငါတို့အား ဆုံးမကံမြစ်ခြင်းကို ပြုလော့” ဟု ဆိုကုန် ၏။

ထိုနေ့မှစ၍ ခါသည် အဆွေခင်ပွန်းနှစ်ယောက်တို့အား အဆုံးအမကို ပေး၏။ သီလ၌ တည်စေ၏။ မိမိသည်လည်း သီလကိုဆောက်တည်၏။ ထိုသုံးယောက်သော အဆွေခင်ပွန်းတို့သည် ပဉ္စသီလ၌ တည်ကုန်၏။ အချင်းချင်း တုံ့ဝပ်ကုန်သည်။ အသက်မွေးခြင်းသဘော တူကုန်သည်ဖြစ်၍ အသက်အဆုံး၌ နတ်ပြည်သို့ လားကုန်၏။

တရား၌ လိမ္မာသောသူတို့၌ ကြီးသူတို့ကို ပူဇော်သောသူတို့သည် မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်၌လျှင် ချီးမွမ်းခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်၏။ တမလွန်ဘဝ၌လည်း သုဂတိသို့ ရောက်ကုန်၏။

x x x

ခြင်္သေ့နှင့် မြေခွေး (၈)

မိမိအကျိုး၊ ဆောင်သည်ပိုးက
ဆွေမျိုးမဟူ၊ မည်သူမဆို
ချစ်ကြည်ညိုလော့၊ အဟိုရှေးက
ညံ့ညံ့ကျသား၊ သီဟရာဇာ
ကေသရာကို၊ ယက်ကာမြေခွေး
သက်ကယ်ပေး၍၊ သားမြေးခုနစ်ဆက်
ချစ်မပျက်အောင်၊ နှစ်သက်ကြည်ညို
ပေါင်းဖက်ကြို၏။ (၁၂၀)

လွန်လေပြီးသောခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်း မင်းပြု၏။ ထိုအခါ ဘုရားလောင်းသည် ခြင်္သေ့ဖြစ်၍ တောင်ပေါ်ရှိဂူ၌နေ၏။ ခြင်္သေ့

သည် တစ်နေ့သ၌ တောင်ထိပ်၌ရပ်၍ကြည့်သော် တောင်ခြေရင်းကို ဝန်းရံ၍နေသော အိုင်ကြီး၏နိမ့်ရာတစ်ခု၌ ညံ့ပျောင်းထပ်ထပ်ရှိသည်ကို တွေ့မြင်ရ၏။ မြက်စိမ်းတို့လည်း ပေါက်ကုန်၏။ ယုန်၊ မြေခွေး၊ ကြောင် စသော ကိုယ်ပေါ့သော သားကောင်တို့သည် ညံ့ပေါ်၌ သွားကုန်လျက် မြက်စားကြ၏။

ထိုနေ့၌ သမင်တစ်ကောင်သည် မြက်စားလျက် သွားသည်ကိုမြင်၍ ဖမ်းအံ့ဟု ခုန်၍ ခြင်္သေ့၏လျင်မြန်ဖြင့် လိုက်၏။ သမင်လည်း သေဘေးမှ ကြောက်၍ပြေး၏။ ခြင်္သေ့သည် အဟုန်ကိုတန့်ရန် မတတ်နိုင်၍ ညံ့အပြင် ၌ ကျွန်၏။ တက်ရန်မစွမ်းနိုင်။ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အစာကင်းလျက် နေရ၏။

မြေခွေးတစ်ကောင် ရောက်လာလျှင် ခြင်္သေ့ကိုမြင်၍ ပြေး၏။ ခြင်္သေ့ လည်း မြေခွေးကိုခေါ်၍ “အချင်းမြေခွေး မပြေးလင့်။ ငါကား ညံ့၌နစ်၏။ အသက်ကိုပေးလော့” ဟု ဆို၏။

မြေခွေးလည်း ခြင်္သေ့ထံသို့သွား၍ “ငါ သင့်အား ကယ်တင်အံ့။ သို့ရာ တွင် သင်ချမ်းသာခြင်းသို့ရောက်သော် ငါ့ကို စားရာ၏” ဟု ဆို၏။

“အချင်းမြေခွေး၊ မကြောက်လင့်။ သင့်အား ငါ ကျေးဇူးပြုအံ့” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ မြေခွေးလည်း ခြေလေးချောင်းတို့၏ ထက်ဝန်းကျင်၌ ညံ့ကို ပယ်၍ မြောင်းသွယ်ကာ ရေသွင်း၏။ ရေဝင်သောအခါ ရွံ့ညံ့သည် နူးညံ့ ၏။ မြေခွေးလည်း ခြင်္သေ့၏ ဝမ်းရင်အကြားသို့ဝင်၍ “သခင် ရုန်းလော့” ဟု ကြီးစွာသောအသံကိုပြုလျက် ဦးခေါင်းဖြင့် ဝမ်းကိုကြွ၏။ ခြင်္သေ့လည်း အဟုန်ကိုဖြစ်စေလျက် ညံ့မှလွတ်၍ ကြည်း၌တည်၏။

ခြင်္သေ့လည်း အတန်နားနေပြီးလျှင် အိုင်သို့သက်၍ ညံ့တို့ကို ဆေးကြောကာ ရေချိုးပြီးလျှင် ကျွဲတစ်ကောင်ကိုသတ်၍ မြေခွေးအား

စားစေပြီးမှ မိမိစား၏။ မြေခွေးလည်း သားတစ်တစ်ခုကို ကိုက်ယူ၏။ ခြင်္သေ့က “အချင်းမြေခွေး၊ အဘယ်အတွက် ယူသနည်း” ဟုမေး၏။ မြေခွေးမ ရှိသောကြောင့် ယူသည်ဆိုလျှင် “အဆွေ ယူပါလော့” ဆို၍ ခြင်္သေ့လည်း ခြင်္သေ့မအတွက် ယူ၏။ ခြင်္သေ့လည်း မြေခွေးနှင့် အတူသွားကြ၍ မြေခွေးမ အား စားစေပြီးသော် “ယနေ့မှစ၍ သင်တို့အား ငါကျွေးအံ့” ဆို၍ ခြင်္သေ့ နေရာအရပ်သို့ ခေါ်ဆောင်ကာ ခြင်္သေ့ဂူအနီး ဂူတစ်ခု၌နေစေ၏။ နေ့တိုင်း ပင် ခြင်္သေ့နှင့်မြေခွေး အတူသွားကြ၍ အထူးထူးသော သားတို့ကို သတ်စား ကြ၏။ ခြင်္သေ့မ၊ မြေခွေးမတို့ဖို့လည်း ယူခဲ့ကြ၍ ပေးကုန်၏။

ကာလရှည်လတ်သော် ခြင်္သေ့မှာလည်း သားနှစ်ယောက်၊ မြေခွေး မှာလည်း သားနှစ်ယောက် ရှိကုန်၏။ သားငယ်လေးယောက်၊ မယား နှစ်ယောက်တို့သည် သင့်တင့်စွာနေကြ၏။ တစ်နေ့သ၌ ခြင်္သေ့မလည်း “ဤခြင်္သေ့မင်းသည် မြေခွေးနှင့် ရောယှက်သည်ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု တွေး၍ ခြင်္သေ့ကြီးမရှိစိုက် မြေခွေးမနှင့် မြေခွေးငယ်များကို ခြိမ်းခြောက်ဆဲရေး၏။ ထိုအကြောင်းကို မြေခွေးမက မြေခွေးလာသောအခါ ပြောပြ၏။

ထိုအခါ မြေခွေးသည် ခြင်္သေ့ထံသွားပြီး “သခင်၊ မြင့်ရှည်စွာ ငါတို့ သည် သခင်ထံ နေခဲ့ပါသည်။ ကြာမြင့်စွာနေသူတို့အား မုန်းခြင်းဖြစ်တတ် ပါသည်။ ချစ်သူတို့ မည်သည်ကား ချစ်သူ၏ထံ၌ နေခြင်းကို မနှစ်သက်၊ ကျွန်ုပ်တို့အား ကိုးကွယ်ရာမှတ်သောသူမှ ဘေးဖြစ်ချေပြီ” ဟု ပြောပြ၏။

ထိုစကားကိုကြားလျှင် ခြင်္သေ့မင်းလည်း ခြင်္သေ့မကို “အဘယ်ရှင်မ.. ငါ ရှေးအခါ၌ ညံ့နစ်စဉ် ဤမြေခွေးကယ်၍ အသက်ရပေသည်။ ယနေ့မှ စ၍ သင်တို့သည် မညှဉ်းဆဲလင့်” ဟုဆို၏။ ခြင်္သေ့မလည်း မြေခွေးမကို သည်းခံအောင် ခွင့်တောင်းပြီးလျှင် အသက်ထက်ဆုံး ဝမ်းမြောက်ကုန်၍ ဆွေမျိုးခုနစ်ဆက်တိုင်အောင် မိတ်ဆွေအဖြစ် မဖျက်မူ၍ တည်ကြလေ၏။

သားမင်းနှင့် ဖားမင်း
(၉)

ရယ်မှု-ရွှင်မှု၊ ပျော်မှုမလွန်
မင်းတို့ဝန်ဖြင့်၊ ကျေးကျွန်နီးဝေး
တိုင်းပြည်ရေးနှင့်၊ ကိုယ်ရေးတွင်းပြင်
ထက်ဝန်းကျင်ကို၊ ဆင်ခြင်ကြံလေ့
မှန်မမှောနှင့်၊ ခြင်္သေ့သော်လည်း
ကြံစည်နည်းက၊ လက်သည်းခွံမျှ
ကိုယ်ကာယနှင့်၊ ဗလနည်းပါး
အားမဲ့စွာလျက်၊ ဖားတစ်လက်ကြောင့်
အသက်သေဆုံး၊ ပျက်စီးရုံး၏။ (၂၁၄)

ရှေးသရောအခါ တောသုံးထောင်ကို အစိုးရသော ကေသရာဇာခြင်္သေ့
မင်းသည် ရွှေဂူ၌နေ၍ သားတကာတို့ကို မင်းပြု၏။ တစ်ရံသောအခါ အစာ
ရှာအံ့ဟု သွားလေသော် ရေကန်တစ်ခုနားသို့ ရောက်လေ၏။ ထိုရေကန်၌
ကြာဖက်ပေါ်တွင် နေလင့်သော ဖားတစ်ကောင်သည် ခြင်္သေ့မင်းကိုမြင်လျှင်
ငါ့နိုင်ငံကို ကျူးကျော်သည်ကား အသူနည်း” ဟု မေး၏။

‘ငါခြင်္သေ့မင်း’ ဟု ဆိုလျှင် ဖားငယ်သည် “ဟိမဝန္တာ၌ ရွှေဂူသာလျှင်
ခြင်္သေ့မင်း၏အရပ်ဖြစ်၏။ ဤအရပ်ကား ငါ့အရပ်တည်း။ ငါ့အရပ်သို့
ကျူးကျော်၍ မလာနှင့်” ဟု ဆို၏။

ခြင်္သေ့မင်းလည်း အမျက်ထွက်၍ “နင်မျှတည်းသော ဖားငယ်သည်
ငါသို့သော ခြင်္သေ့မင်းကို မရိုမသေဆို၏။ ငါ့ကို အန်တုလိုသလော” ဟု
မေး၏။

ဖားငယ်သည် “ခြင်္သေ့လည်း သားမင်း ငါလည်း ဖားမင်း၊ ငါသို့သော
ဖားမင်းကို ခြင်္သေ့လည်း အန်တုလိုသလော။ အန်တုလိုသော် တုလုည့်”

ဟု ဆို၍ ကြာဖက်ပေါ်တွင် ခြင်္သေ့ထိုင် ထိုင်နေ၏။

ခြင်္သေ့လည်း အမျက်ထွက်၍ ဟောကံ၏။ ဖားငယ်လည်း ရေသို့
ဆင်းလျက် ငုပ်၍နေ၏။ ခြင်္သေ့အသံစဲပြီးမှ ကြာဖက်ပေါ်သို့ တက်ပြန်၏။
“ငါ့ကို အန်တုလုည့်” ဆို၏။ တစ်ဖန် ဟောကံပြန်၏။ ဖားငယ်လည်း
ရေသို့ဆင်း၍ ငုပ်ပြန်၏။

ဤသို့နှင့်နှင့် ဟောကံဖန်များလတ်သော် ခြင်္သေ့ ရင်ကွဲသေ၏။
ဖားငယ်လည်း အဖော်ဖြစ်သော ဖားတို့ကိုခေါ်၍ စည်းဝေးစေပြီးသော်
အောင်သေအောင်သား စားသည်ဟူ၍ ခြင်္သေ့သားကို စားကြလေ၏။

x x x

ကျားတရားဖြတ်ထုံး
(၁၀)

ကရုဏာဖြင့်၊ ကြင်နာကင်းငြား
မသနားဘဲ၊ ကျားတရားဖြတ်
ဝါးကျွတ်ကျွတ်တိ၊ ကိုက်သတ်အသေ
သားကိုဝေသို့၊ မရေမရာ
မလျော်စွာဘူး။ (၃၇၈)

တစ်ရံသောအခါ ကျားတစ်ကောင်သည် “ငါ့အား သတ္တဝါများမှန်း၍
ပုန်းရှောင်နေကြသည်။ ယား၍မျှ ဖျောက်မည့်သူမရှိ၊ သို့ကြောင့် အခြား
သတ္တဝါကို ငါ၏ အလုပ်အကျွေးရအောင် မိတ်ပြုမှသင့်မည်” ဟု ကြံ၍
ဝက်ဝံနှင့်မျောက်ကို သာယာစွာ စကားဆို၍ မိမိအနီးသို့ခေါ်ပြီး “သင်တို့
ငါ့ကို မကြောက်ကြလင့်။ ငါတစ်ဦးတည်းသာနေ၍ မမွေ့လျော်၊ သင်တို့နှင့်
ပျော်ပျော်နေလိုသည်။ ငါ့ထံသို့ မပြတ်လာကြပါ။ ငါ ကိုက်သတ်၍
ရသောအသားကို သင်တို့နှင့် ဝေ၍စားမည်” ဟု ဆို၏။

ဝက်ဝံနှင့် မျောက်ကလည်း “အဆွေကျား၊ ဤစကားအတိုင်း မှန်မှုကား သင့်ကို ငါတို့ ခစားကြအံ့။ ငါတို့နှစ်ဦးအပေါ်မှာ မင်းပြုလော့” ဟု လျှောက်၍ တစ်နေ့တစ်ကြိမ် ခစားကြသည်။ သူတို့သည် စားဖွယ်ရ သော် ကျားကို ဝေ၍စားကြ၏။

တစ်ရံသောအခါ ကျားသည် စိုင့်ကြီးတစ်စီးကို ကိုက်၍ရသော် စားမာန်ဖြင့် လွန်စွာဟိန်း၏။ ဝက်ဝံနှင့်မျောက်လည်း မချဉ်းကပ်ဝံ့ရကား ကြည့်၍သာနေကြ၏။ ထိုအခါ ဝက်ဝံကိုခေါ်၍ “အဆွေဝက်ဝံ၊ ဤစိုင့်သား ကို ငါတို့သုံးဦးအားဝေလော့” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ ဝက်ဝံက လက်သည်းဖြင့်ဖြတ်၍ အသားကြမ်း အသားနု တို့ကို သုံးပုံပြု၍ ဝေစုလုပ်ပြီးလျှင် “ဤအပုံကား အရှင်ကျား၏ အဖို့တည်း။ ဤအပုံကား မျောက်၏အဖို့တည်း။ ဤအပုံကား ကျွန်ုပ်အဖို့တည်း” ဟုပြ၏။

ကျားက “ငါကိုက်၍ရသည်ကို ဤဝက်ဝံမိုက်သည် သုံးစုအတူ ပုံရာ သလော” ဟု ဟိန်းပြီးလျှင် ဝက်ဝံကို လက်ဖြင့်ကုပ်လိုက်သော် မျက်စိ တစ်ဖက်၊ ပါး၊ မျက်နှာတစ်ခြမ်း ပဲ့လေ၏။ ထို့နောက်မှ မျောက်ကို သင် ဝေဦး” ဟု ဆိုသည်။

ထိုအခါ မျောက်က “ယခု စုပုံသော သုံးပုံတွင် တစ်ပုံကို ကိုယ်တော် နံနက်အခါ၌ ပွဲတော်တည်ပါ။ အလယ်ပုံကို နေ့အခါ ပွဲတော်တည်ပါ။ ဤဖက်က အပုံကို ညဉ့်အခါ ပွဲတော်တည်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ ကြွင်းကျန်မှ စားပါမည်” ဟု ဆို၏။

ထိုစကားကို ကျားသည် အလွန်အားရသောကြောင့် “အဆွေမျောက် သင် အလွန်ဝေတတ်ပေသည်။ ဤရာဇသတ် ဝေပုံကို သင် အဘယ်က သင်၍ တတ်ခဲ့သနည်း” ဟု မေး၏။

ထိုအခါ မျောက်က “အရှင်ကျား၊ ဤသားစိမ်း ဝေပုံနည်းကို အခြားမှာ မသင်၊ ကိုယ်တော်ကျားမင်း၏ လက်သည်းတွင် သင်၍တတ်ပါသည်”

ဟု ဆိုလေသည်။

x x x

ကျွဲ သားအဖ

(၁၁)

သားနှင့်ကျေးကျွန်၊ စည်းစိမ်လွန်က
မာန်ဝန်တက်စွာ၊ အတောင်မာငှက်၊
အတက်ရည်ငြား၊ ကြက်အလားတည့်၊
ကျွဲ သားအဖ၊ ပုံကိုဆ၍
စိတ်ချသောအား၊ မလျော့လျားလင့်
သားကိုချစ်ရ၊ ငယ်စဉ်မျှသာ
ငယ်ကမှာသား၊ ကြီးသော်ကျားတည့်။ (၂၁၈)

ရှေးအခါက တောကြီးတစ်တောတွင် ကျွဲအုပ်ကြီးတစ်အုပ်ရှိ၏။ ထိုကျွဲအုပ်ကြီးကို လွန်စွာခွန်အားဗလကြီးသော ကျွဲထီးတစ်ကောင်က အုပ်ချုပ်၏။ ကျွဲအုပ်တွင် ထိုကျွဲကြီးမှ တစ်ပါးသော ကျွဲတို့မှာ ကျွဲမများ သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုကျွဲကြီးသည် ကျွဲထီးတို့ကို အလုံးစုံ အကုန်ခတ်၍ သတ်ပစ်၏။ ကျွဲမတို့မှ ကျွဲထီးမွေးဖွားပါလျှင် မွေးစကပင် သတ်ပစ်၏။ ကျွဲမမွေးဖွားပါလျှင် ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်ထား၏။ သို့ဖြင့် ကျွဲအုပ်ကြီးမှာ ထိုကျွဲထီးကြီး၏ အလိုကျ ကျွဲမများသာ ဖြစ်ကြ၏။

ထိုကျွဲအုပ်တွင် ကျွဲမတစ်ကောင်သည် ကျွဲထီးဖွားမြင်၏။ သူ၏သား ကို ကျွဲထီးကြီး မသတ်နိုင်စေရန် လုံခြုံသောတစ်နေရာ၌ လျှို့ဝှက်ထားပြီး နို့တိုက်ချိန်မှာ အမှတ်မထင်သွား၍ နို့တိုက်၏။ သို့ဖြင့် ကျွဲပေါက်ကလေး ဖြစ်သောအခါ အခြားကျွဲများနှင့် အတူသွားနေလိုကြောင်း အမေ၏ထံ တောင်းပန်၏။ ထိုအခါ အမေက “သားငယ် မသွားချင်လင့်၊ သင်၏အဖ

သည် အထီးဟူက အကုန်သတ်ပစ်သည်” ဟု ပြောပြ၏။

ကျွဲပေါက်ကလေးသည် အဖ၏ ယင်းအမှုကို မနှစ်သက်ချေ။ သို့သော်လည်း အားချင်းမမျှသဖြင့် မည်သို့မျှ မတတ်နိုင်ဘဲ မသက်မသာ သည်းခံနေရ၏။ ဘယ်အခါ အင်အားမျှမည်နည်းဟု အချိန်ကို စောင့်မျှော် လျက် မကြာခဏ အဖကျက်စားပြီး ပြန်သွားသောနေရာသို့ တိတ်တဆိတ် သွားကာ ခွာရာချင်းတိုင်းကြည့်၏။ ခွာရာချင်းတူလျှင် အားချင်းတူမည်ဖြစ် ၏။ သို့ဖြင့် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာ အဖ၏ခြေရာနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ တူညီနေသည်ကို တွေ့ရ၏။

တစ်နေ့တွင် သားသည် အဖရေစိမ်လေ့ရှိသော ရေအိုင်၏ကမ်းနဖူး မှာ ကွယ်ဝှက်၍စောင့်နေ၏။ မကြာမီ အဖ ကျွဲကြီးသည် ကျွဲအုပ်ကြီးကို ခေါင်းဆောင်လျက် ဆင်းသက်လာ၏။ ကမ်းထိပ်သို့ရောက်သောအခါ သားသည် ရုတ်တရက် ခြံ့ကွယ်မှထွက်လာပြီး ဦးချိုဖြင့် အဖ၏ဝမ်းကို ခတ်သွင်းကာ ကော်ပစ်လိုက်ရာ ချိုဖျားတွင် အူအသဲများနှင့်တကွ အသက် လည်း ကပ်ပါသွားလေသည်။

× × ×

နိဂြောဓ သမင်

(၁၂)

**မဟာသတ္တ၊ နိဂြောဓဟု
မိဂသနင်း၊ သမင်မင်းလျှင်
ဝမ်းတွင်းတည်နေ၊ သန္ဓေတစ်သက်
မိတစ်သက်ကြောင့်၊ ကိုယ့်သက်ကြည်ဖြူ
စွန့်တော်မူသို့၊ ပြည်သူများတွက်
ကိုယ့်အသက်လည်း၊ ငဲ့ကွက်မညွှာ**

စွန့်အပ်စွာ၏။ (၁၇၅)

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်းသည် မင်းပြု ၏။ ထိုအခါ ဘုရားလောင်းသည် သမင်မျိုး၌ ပဋိသန္ဓေယူ၏။ ထိုဘုရား လောင်းသည် အမိဝမ်းမှ ဖွားသည်ရှိသော် ရွှေအဆင်းနှင့်တူ၏။ မျက်လုံး တို့ကား ပတ္တမြားလုံးနှင့်တူကုန်၏။ ဦးချိုတို့သည် ငွေပန်းဆိုင်နှင့်တူကုန်၏။ မျက်နှာသည် ကမ္မလာနီအဆင်းနှင့်တူ၏။ လက်ခြေအပိုင်းအခြားတို့သည် ချိပ်ရည်ဖြင့် ဆိုးသကဲ့သို့ ရှိကုန်၏။ မြီးဆံသည် စာမရီ၏ မြီးဆံကဲ့သို့ ရှိ၏။ ထိုရွှေသမင်၏ကိုယ်ကား ကြီး၏။ မြင်းငယ် အတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ သမင်ငါးရာ ခြံရံလျက် တော၌နေ၏။ အမည်အားဖြင့်ကား နိဂြောဓမည်၏။

ထိုနိဂြောဓ သမင်၏အနီး၌ သမင်ငါးရာ အခြံအရံရှိသော သာဓမ္မိဂ အမည်ရှိသော သမင်လည်းရှိ၏။ ထိုသမင်သည်လည်းရွှေအဆင်းနှင့်တူ၏။ ထိုအခါ ဗာရာဏသီမင်းသည် သမင်သတ်ခြင်းအမှု၌ လေ့လာ၏။ အမဲနှင့်ကင်း၍ ထမင်းမစား၊ လူတို့ အမှုကိုဖျက်၍ ခပ်သိမ်းသော ဇနပုဒ် သူတို့ကို စည်းစေးစေပြီး နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း သမင်သတ်ရန် သွား၏။

လူတို့သည် “ဤမင်းကြီးကား ငါတို့အမှုကို ဖျက်၏။ ငါတို့သည် သားတို့ကို ဥယျာဉ်သို့သွင်း၍ တံခါးဖွဲ့ပြီး မင်းကြီးအား အပ်နှင်းရကုန်သော် ကောင်း၏” ဟု ကြံကုန်ပြီးနောက် ပိုက်တန်း၊ ဆောက်ပုတ် စသည်တို့ကို ယူ၍ တောသို့ဝင်ကြပြီးလျှင် သမင်တို့နေရာအရပ်ကို အလယ်ထား၍ ခြံရံ ကုန်၏။ လူတို့သည် သမင်အပေါင်းကို နေရာအရပ်မှထုတ်၍ သည်းစွာ သော အသံတို့ကို ဖာန်ကြွေးကုန်လျက် ဥယျာဉ်တွင်းသွင်းကာ တံခါးပိတ် ပြီး မင်း၏အထံသို့ကပ်လျက် “အရှင်မင်းကြီး ကျွန်ုပ်တို့သည် တောမှ သမင် တို့ကို ဆောင်ကုန်လျက် ဥယျာဉ်တော်အတွင်း သွင်းထားလိုက်ပါပြီ။ ယနေ့မှ စ၍ တောသို့ထွက်တော်မူရန် မလိုတော့ပါ” ဟု ပန်ကြား၍ ဖဲကြ၏။

မင်းကြီးသည် ဥယျာဉ်သို့သွား၍ သမင်တို့ကိုကြည့်သော် ရွှေသမင်

နှစ်စီးကိုမြင်၍ ဘေးမဲ့ပေး၏။ ထိုအခါမှစ၍ မင်းသည် ရံခါ ကိုယ်တိုင်သွား၍ ရံခါ စားတော်ချက်သွား၍ သမင်တစ်ကောင်ကို ပစ်၍ဆောင်၏။

သမင်တို့သည် လေးကိုမြင်၍ သေဘေးမှကြောက်၍ ပြေးကြ၏။ သမင်နှစ်စီး သုံးစီး ထိခိုက်ပင်ပန်းကြ၏။ အချို့နာ၍ အချို့လည်း သေကြ၏။ သို့သော် နိဂြောဓသမင်က သာဓ သမင်ကိုခေါ်ပြီး “အဆွေ၊ များစွာသော သမင်တို့ ပျက်စီးကုန်၏။ စင်စစ် သေရပါသော် ချမ်းသာကိုရမည် မဟုတ်ပါ။ ယနေ့မှစ၍ သမင်တို့ကို မြားဖြင့် မပစ်စေကုန်လင့်။ တစ်လှည့်စီ အလှည့်ရောက်သော သမင်သည် သွား၍ စဉ်းတီတုံး၌ လည်ကိုထားပြီး အိပ်စေမှ သမင်တို့ မပင်မပန်းဖြစ်ကြမည်” ဟု ဆို၏။

သာဓ သမင်သည် ကောင်းပြီဟု ဝန်ခံ၏။ ထိုအခါမှစ၍ အလှည့်ရောက်သော သမင်သည်သာ သွား၍ စဉ်းတီတုံး၌ လည်ကိုထား၍ အိပ်၏။

တစ်နေ့သ၌ သာဓ သမင်၏ ပရိသတ်ဖြစ်သော ကိုယ်ဝန်ဆောင် သမင်မ၏ အလှည့်ဖြစ်၏။ ထိုသမင်မသည် သာဓ သမင်သို့ကပ်၍ “အရှင် ကျွန်ုပ်သည် ကိုယ်ဝန်ရှိ၏။ သားဖွား၍ မိသားနှစ်ယောက်တို့အလှည့်သို့ ရောက်ကြပါမည်။ ကျွန်ုပ်အလှည့်ကို လွန်ပါစေဦးလော့” ဟု ဆို၏။

သာဓ သမင်သည် “သင့်အလှည့်ကို တစ်ပါးသမင်တို့အားရောက်စေရန် မတတ်ကောင်း၊ သင်သာလျှင် သင့်အလှည့်ကို သိရမည်။ သွားလေလော့” ဟု ဆို၏။

ထိုသမင်မသည် သာဓ သမင်ထံမှ အထောက်အပံ့မရသော် နိဂြောဓ သမင်ထံသို့ကပ်၍ အကြောင်းကို ကြား၏။ ထိုအခါ နိဂြောဓသမင်က “သမင်မငယ် သင်ဆိုတိုင်းဖြစ်စေ၊ သင်သွားလေ။ ငါသည် သင့်အလှည့်ကို လွန်စေအံ့” ဟု ဆို၍ မိမိသည် စဉ်းတီတုံး၌ ဦးခေါင်းထား၍ အိပ်၏။

ထိုအကြောင်းကို မင်းကြီးကြား၍ မေးသောအခါ နိဂြောဓသမင်က “မင်းကြီး . . . တစ်ယောက်သောသူ၏ သေခြင်းဆင်းရဲကို တစ်ယောက်

သောသူ၏ အထက်၌ တင်ရန် မတတ်ကောင်း၊ သို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်သည် ကိုယ့်အသက်ကို ကိုယ်ဝန်ဆောင် သမင်မအားပေးပြီး သူ၏အနီးသို့ရောက်သော သေခြင်းဆင်းရဲကိုယူ၍ ဤစဉ်းတီတုံး၌ အိပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤအတွက် တစ်စုံတစ်ရာ မရွံ့ရှာလင့်” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ မင်းကြီးက “အရှင်ရွှေသမင်၊ ခန္တီ မေတ္တာ ကရုဏာနှင့် ပြည့်စုံသူကို လူတို့တွင်လည်း မမြင်ဖူးပါ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်ကြည်ညိုလှ၍ သင့်အား လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင် သမင်မအားလည်းကောင်း၊ အခြားသော သမင်အပေါင်းတို့အားလည်းကောင်း ဘေးမဲ့ပေးပါ၏” ဟုဆိုလေ၏။

x x x

ဝါတမိဂ သမင် (၁၃)

ပြည်ကြီးနစ်နာ၊ မသာယာအောင်
လိုရာခွန်တုတ်၊ ကုတ်ကုတ်ကျစ်ကျစ်
မညစ်ဖျစ်နှင့်၊ မင်းဖြစ်ဟူထ
ပြည့်မိဘတည့်၊ ဌာနတစ်ပါး
ပြည်သူအားလည်း၊ ပိုက်ဖြားသာယာ
နှစ်သိမ့်ရာ၏၊ တောမှာနေကျင်
တောသမင်လျက်၊ ပျားလူးမြက်နှင့်
နှစ်သက်စေမှု၊ ဖြားယောင်းပြုက
ဥယျာဉ်သည်နောက်၊ နန်းတွင်းရောက်အောင်
ကောက်ကောက်ပါစွ၊ လက်တွင်းကျ၏။

(၁၉၂)

လွန်လေပြီးသောခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်း မင်းပြုသည်ရှိ

သော် သဗ္ဗယမည်သော ဥယျာဉ်စောင့်သည်ရှိ၏။ ထိုအခါ ဝါတမိဂအမျိုးအစား သမင်တစ်ကောင်သည် ဥယျာဉ်သို့လာ၍ သဗ္ဗယကိုမြင်သော် ပြေး၏။ သဗ္ဗယသည် ထိုသမင်ကို ခြိမ်းခြောက်၍မနှင်။ သို့ကြောင့် သမင်သည် အကြိမ်ကြိမ်လာ၍ ဥယျာဉ်၌ ကျက်စား၏။

ဥယျာဉ်စောင့်သည် ဥယျာဉ်မှ ပန်းသစ်သီး အထူးထူးအပြားပြားတို့ကို ယူ၍ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း မင်းအားဆက်၏။ တစ်နေ့၌ ဥယျာဉ်စောင့်ကို “အချင်းဥယျာဉ်စောင့်၊ ဥယျာဉ်၌ တစ်စုံတစ်ရာ အံ့ဖွယ်ရာကို မြင်ရသလော” ဟု မေး၏။

“အရှင်မင်းကြီး တစ်ပါးကိုကား မမြင်ရပါ။ ဝါတမိဂတစ်ကောင်ကား လာ၍ကျက်စားသည်ကို မြင်ရ၏” ဟု လျှောက်၏။

“ထိုသမင်ကို သင် ဖမ်းနိုင်အံ့လော”
“အရှင်မင်းကြီး ပျားရည်အတန်ငယ်ကို ရမူကား နန်းတော်တွင်းသို့ သွင်းနိုင်ပါ၏”

မင်းသည် ဥယျာဉ်စောင့်အား ပျားရည်ကို ပေးစေ၏။ ဥယျာဉ်စောင့်သည် ပျားရည်ကိုယူ၍ ဥယျာဉ်ကိုရောက်လျှင် ဝါတမိဂ၏ ကျက်စားရာ အရပ်၌ မြက်တို့ကို ပျားရည်ဖြင့်လူး၍ ပုန်းအောင်လျက်နေ၏။

သမင်သည် လာ၍ ပျားလူးမြက်တို့ကို စားရသော် ရသတဏှာဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ရကား အရပ်တစ်ပါးသို့ မသွားမူ၍ ဥယျာဉ်သို့သာလျှင် လာ၏။ ဥယျာဉ်စောင့်သည် သမင်၏ ပျားလူးမြက်၌ တပ်မက်သောအဖြစ်ကိုသိ၍ အစဉ်သဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ပြ၏။ သမင်သည် ဥယျာဉ်စောင့်ကိုမြင်လျှင် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်ပြေးလျက် အဖန်တလဲလဲမြင်ရသော် အကျွမ်းဝင်၍ အစဉ်သဖြင့် ဥယျာဉ်စောင့်၏လက်၌ တင်ထားသော မြက်တို့ကိုစား၏။

ဥယျာဉ်စောင့်သည် ထိုသမင်၏ အကျွမ်းဝင်ခြင်းသို့ ရောက်သော အဖြစ်ကို သိ၍ မင်းအိမ်သို့တိုင်အောင် ခရီးကို ဖျာတို့ဖြင့်ကာစေ၍ ထိုထို

အရပ်၌ သစ်ခက်ကိုချိုး၍ ချထား၏။ ထို့နောက် ဥယျာဉ်စောင့်သည် ပျားဘူးကို ပန်းကိုလွယ်၍ မြက်စည်းကို လက်ကတီး၌ထားပြီး ပျားလူးမြက်တို့ကို သမင်၏ရှေ့မှ ကျလျက် ခေါ်ဆောင်လာ၏။ သမင်မင်း အိမ်တွင်းသို့ ဝင်လျှင် တံခါးတို့ကို ပိတ်ကြ၏။

ထိုအခါ သမင်သည် လူတို့ကိုမြင်၍ တုန်လှုပ်လျက် သေဘေးမှ ကြောက်၍ နန်းတွင်းမင်းရင်ပြင်၌ ထိုမှ ဤမှပြေး၏။ မင်းသည် ပြာသာဒ်ထက်မှ ဆင်းသက်၍ တုန်လှုပ်နေသော သမင်ကိုမြင်လျှင် ဝါတမိဂ သမင်သည်ကား လူတို့ကို မြင်ရာအရပ်သို့ ခုနစ်ရက်မလာ။ ထိတ်လန့်ရာအရပ်သို့ တစ်သက်ပတ်လုံး မလာ။ ယင်းသို့သော သမင်သည် ရသတဏှာဖြင့် နှောင်ဖွဲ့၍ ယခုအခါ ဤသို့ရောက်လာ၏။ ရသတဏှာထက် ပို၍ ယုတ်မာသော ယုတ်မာခြင်း မရှိတကားဟု စဉ်းစားပြီး ဤသို့ပြောကြား၏။

“အချင်းတို့၊ ဤလောက၌ ရသာတဏှာထက် ယုတ်မာခြင်းသည် မရှိတကား။ ရသာတဏှာသည် အိုးအိမ်ကို တွယ်တာခြင်းထက်လည်းကောင်း၊ အဆွေခင်ပွန်းတို့ကို တွယ်တာခြင်းထက်လည်းကောင်း ပိုလွန်၍ ယုတ်မာလှစွာ၏။ အချင်းတို့ သင်တို့သည် အရသာ၏ သာလွန်ယုတ်မာမှုကို ကြည့်ရှုကြလော့။ တောမှာနေသော ဝါတမိဂသမင်ကို သဗ္ဗယသည် အရသာဖြင့် မိမိအလိုသို့ ဆောင်၏။

x x x

ဆိတ်မ ဆိတ်ဖို
(၁၄)

မိုက်အားသန်လှ၊ ထိုမိန်းမတို့ ဆန္ဒအလို၊ တိုက်တွန်းဆိုလည်း သားညိုလိမ္မာ၊ မလိုက်နာလင့်။

ကြီးစွာမောဟ၊ တပ်လောဘနှင့်
 မိန်းမဟူသည်၊ တိုရှည်မသိ
 အလိုရှိတိုင်း၊ ထင်မိထင်ရာ
 ပြုတတ်စွာ၏။
 ရှေးခါသော်က၊ ဆိတ်မတစ်ကောင်
 သီခေါင်နရက်၊ ရေတွင်းနက်၌
 မြက်နုကိုမြင်၊ စားလိုချင်ဟု
 လင်ဆိတ်ဖိုအား၊ ကြားလတ်သောခါ-
 “နင်းရာမလှ၊ စောက်ထိုးကျ၍
 သေရမည်ငါ၊ မရသာခွဲ
 သက်လျာနုမ၊ မတောင့်တနှင့်”
 ဆိုထလတ်သော်၊ “ဪ မြက်နုကို
 မရဆိုလျှင်၊ မယ့်ကိုယ်ခုသည်
 သေတော့မည်”- ဟု၊ ဆိုမြည်ချက်ချင်း
 မြေမှာစင်း၍၊ အတင်းသေလှ
 လူးလည်းပြုက-
 “မယ်ပုချစ်ဆွေ၊ သည်မောင်သေလျှင်
 သက်ဝေစင်စစ်၊ ဆိတ်လင်သစ်နှင့်
 ပျော်ရစ်မည်ကာ၊ ကျွန်ုပ်ငါလည်း
 မယ်သာသေက၊ ဆိတ်မကလေး
 လှယဉ်ကျေးနှင့်၊ ချစ်ကြွေးချကာ
 နေတော့ပါအံ့၊ ဤခန္ဓာကိုယ်
 အသက်ကိုကား၊ ဖြစ်လို-ဖြစ်စေ
 မသေဝံ့ပါ၊ မပဇာ”-ဟု

ဆိုခါသော်မှ၊ ချမ်းသာရ၏။ (၃၀၉)

ဤလင်္ကာဇာတ်လမ်းမှာ ပြည့်စုံပြီး လွယ်ကူသဖြင့် ဖွင့်ဆိုရန် မလိုပါ။
 ဖွင့်ဆိုလိုက်ပါလျှင် လင်္ကာဇာတ်လမ်း၏ အရသာပင် ပျက်စီးသွားမှာ စိုးရပါ
 သည်။ ဤဇာတ်လမ်းမှာ မန္တန်တောင်းသူ ဇာတ်လမ်း၏အဆက်ဖြစ်၏။
 မင်းကြီးသည် မိဖုရား၏အလိုလိုက်ပြီး မန္တန်ကိုပြောပြရန် ဥယျာဉ်သို့ထွက်
 ၏။ ထိုအခါ သိကြားမင်းက “ဤမင်းသည် မိဖုရား၏ အလိုလိုက်ပြီး
 မန္တန်ကို ပြောပြတော့မည်။ ပြောလျှင် အမှန်ပင် မီးပုံထဲဆင်းပြီး သေရတော့
 မည်။ ဘာမဟုတ်သော မိန်းမအတွက် အသက်မသေပါစေနှင့်” ဟု သူ၏
 မိဖုရားသူဇာကိုခေါ်လာပြီး ယင်းသို့ ဆိတ်မ-ဆိတ်ဖို အယောင်ဖန်ဆင်းပြီး
 သင်ခန်းစာပေးခြင်းဖြစ်၏။ ဆိတ်မ-ဆိတ်ဖိုတို့ အချီအချပြောကြသော
 စကားကို မင်းကြီးကြားလျှင် ဥယျာဉ်သို့ ဆက်လက်မသွားတော့ဘဲ
 လမ်းကပင် ပြန်ခဲ့သော ဟူသတတ်။

x x x

ဝါနရိန္ဒ မျောက်မင်း

(၁၅)

မြတ်မှန်းမသိ၊ ဒိဋ္ဌိစရိုက်
 အလွန်မိုက်သား၊ ရက္ခိသ်မိကျောင်း
 သူမကောင်းတို့၊ သေကြောင်းမူကြ
 လက်တွင်ကျလည်း၊ ခဏလျှင်ခုပံ
 တခံထုပ်ဖြင့်၊ လက်ဆုပ်ဖြေဖြန့်
 တခန့်မျှတည်း၊ ရုတ်ခြည်းရာထောင်
 မကအောင်လျှင်၊ ကြံဆောင်ပရိယာယ်
 ရွှေညဏ်သွယ်၍၊ အန္တရာယ်လွတ်ရှင်း

**သေဘေးကင်းသည်၊ မျောက်မင်းကဝိန်
ဝါနရိန်သို့၊ ဝရဇိန်နှင့်ပန်း
ညဏ်ရောင်ထွန်းလော့။ (၁၉၀)**

လွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြာဟ္မဒတ်မင်းသည် မင်းပြု၏။ ထိုအခါ ဘုရားလောင်းသည် မျောက်မျိုး၌ဖြစ်၍ မြင်းငယ်တမျှ ကြီး၏။ အားအစွမ်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ တစ်ကောင်တည်းသာလျှင် ကျက်စား၍ မြစ်ကမ်းနား၌နေ၏။ ထိုမြစ်၏အလယ်ကျွန်းသည် သရက်၊ ပိန္နဲ အစရှိသော သစ်ပင်အထူးထူးအပြားပြားနှင့် ပြည့်စုံ၏။ မျောက်ကြီးသည် မြစ်၏ တစ်ဖက်ကမ်းမှခုန်၍ ကျွန်းငယ်၏ မြစ်လယ်ကျောက်ဖျာ၌ကျ၏။ ထိုကျောက်ဖျာမှ တစ်ဖန်ခုန်၍ ထိုကျွန်းငယ်၌ ကျ၏။ ကျွန်းငယ်၌ သစ်သီးအထူးထူးအပြားပြားတို့ကိုစား၍ ညချမ်းအခါ၌ ထိုနည်းဖြင့်သာ တစ်ဖန် ပြန်လာ၍ မိမိနေရာအရပ်၌နေပြီး နက်ဖြန်နေ့၌လည်း ထိုရှေးနည်း အတူသာ လျှင် ပြု၏။

ထိုကာလ၌ကား မိကျောင်းတစ်ကောင်သည် မယားနှင့်တကွ ထိုမြစ်နား၌ နေ၏။ မိကျောင်း၏မယားသည် ထိုမှ ဤမှသွားသော မျောက်ကြီးကို မြင်၍ မိကျောင်းဖိုကို “အရှင် ဤမျောက်ကြီး၏ နှလုံးသား၌ ချင်ခြင်း ငါ့အား ဖြစ်၏” ဟု ဆို၏။

မိကျောင်းဖိုသည် “ရှင်မ . . . ကောင်းပြီ၊ ရမည်” ဟုဆို၍ ညချမ်းအခါ ကျွန်းငယ်မှပြန်လာသော မျောက်ကြီးကို ဖမ်းအံ့ဟု သွား၍ ကျောက်ဖျာ၌ ဝပ်၏။

မျောက်မင်းသည် တစ်နေ့ပတ်လုံး ကျက်စား၍ ညချမ်းအခါ ကျွန်းငယ်၌ ရပ်လျက်လျှင် ကျောက်ဖျာကိုကြည့်ရာ “ဤကျောက်ဖျာသည် ယခုအခါ မြင့်သည်ဖြစ်၍ ထင်၏။ အကြောင်း အသို့နည်း” ဟု ကြံ၏။ မျောက်မင်းသည် ရေနှင့်ကျောက်ဖျာပမာဏကို ကောင်းစွာမှတ်သည့်သာ

ဖြစ်၏။ ယနေ့ ဤမြစ်၌ ရေအတိုးအလျော့ မရှိပါဘဲလျက် ကျောက်ဖျာမှာ ကြီးသကဲ့သို့ ဖြစ်လျက်ထင်၏။ သို့ကြောင့် စုံစမ်းရန် ကျောက်ဖျာနှင့် စကားပြောသကဲ့သို့ “အို . . . ကျောက်ဖျာ” ဟု ခေါ်၏။

စကားတုံ့မရ၍ သုံးကြိမ်မျှခေါ်၏။ ခေါ်သော်လည်း မထူးသဖြင့် “အို ကျောက်ဖျာ၊ အဘယ့်ကြောင့် ယနေ့ ငါ့ကို စကားတုံ့မပေးသနည်း” ဟု ဆို၏။

မိကျောင်းသည် မျောက်မင်းစကားကိုကြား၍ မချွတ်လျှင် တစ်ပါးသောနေ့တို့၌ ကျောက်ဖျာသည် မျောက်ကြီးအား စကားတုံ့ပေးလိမ့်မည်ဟု ကြံ၍ “အို . . . မျောက်မင်း အသို့နည်း” ဟု ဆို၏။

ထိုအခါ မျောက်မင်းက “အဆွေ သင်ကား အသူဖြစ်သနည်း” ဟု မေး၏။

“ငါကား မိကျောင်းဖြစ်ပါသည်”

“ဘယ်အတွက် ဤကျောက်ဖျာ၌ ဝပ်နေသနည်း”

“သင်၏ နှလုံးသားကို တောင့်တသည်ဖြစ်၍ နေခြင်းဖြစ်သည်”

“အဆွေမိကျောင်း၊ သို့ဖြစ်ပါလျက် ငါ၏ကိုယ်ကို သင့်အားစွန့်ပါမည်။ သင် ခံတွင်းကို ဖွင့်ထားပါ။ ငါလာသောအခါ ဖမ်းလော့”

မိကျောင်းတို့ ပါးစပ်ဖွင့်ပါလျှင် မျက်စိတို့ မှိတ်ကုန်၏။ မိကျောင်းသည် ထိုအကြောင်းကို မမှတ်မူ၍ ခံတွင်းကို ဖွင့်၏။ ထိုအခါ မျောက်မင်းသည် ကျွန်းငယ်မှခုန်လျက် မိကျောင်း၏ ထိပ်၌နင်း၏။ တစ်ဖန် မိကျောင်း ထိပ်မှ လျှပ်စစ်နှယ်ကဲ့သို့ ထွန်းပလျက် ထိုမှာဖက်ကမ်း၌ တည်၏။

ထိုအခါ မိကျောင်းက “မျောက်မင်း သင်၏ကိုယ်တွင်း၌ သစ္စာ၊ ပညာ၊ လုံ့လ၊ စွန့်လွှတ်ခြင်းဟူသော ကျေးဇူးတရား လေးပါးရှိသကဲ့သို့ ကိုယ်တွင်း၌ ထိုတရားရှိသူသည် ရန်သူကိုလွှမ်းမိုးလွန်မြောက်နိုင်၏” ဟု ဆိုလေသည်။

